

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Onze Nationale Scheepvaart. — L. A. Bakhuis. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I Uit de Europeesche Pers, II Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der afdelingen. — Mededeelingen. — Met pensioen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Mutatiestaat van 9 tot 16 April 1930.

Onze Nationale Scheepvaart

op Nederlandsch Oost- en West-Indië,

door

Mr. Drs. P. A. F. Blom, c.n.

(Vervolg).

2. De grootte der schepen.

Ik releveerde reeds in den aanvang van dit opstel, dat de passagiersschepen van de maatschappijen aanvankelijk al zeer klein waren. Een vrachtvloot bestond er bijna niet, de Paketvaart voer ook met allerlei notedopjes door Insulinde's vaarwateren, de Java-China-Japan-lijn moest nog opgetimmerd worden, buiten den Archipel werden geen diensten met burenen aangehouden.

Dit veranderde, gelijk gezegd aan het begin van de 20e eeuw; aan de Rotterdamsche Lloyd komt de eer toe, een revolutie op touw te zetten. Geen schepen meer met accommodatie achteruit voor de eerste klas, niet langer hulkjes, maar flinke kloeke schepen, die midscheeps ook passagiersruimten hadden en zoo ontstond het type Sindoro van bijna 6000 ton, de eerste klas midscheeps, de tweede klas achteruit en de derde klas vooruit. De Goentoe van hetzelfde type volgde dra, toen ging de Lloyd met hetzelfde type door, maar verkleinde de bruto tonnemaat tot 4500 ton; het type Ophir kwam in het leven, dat vele opvolgers kreeg, totdat men weer terugkeerde naar het grootere type en men de Tabanan en Tombora liet bouwen, die in de 5000 ton groot waren.

Intusschen zat de Nederland niet stil, die van dergelijke type-schepen drie tegelijk op stapel liet zetten, de Vondel, de Rembrandt en de Grotius, allen 6000 ton groot en in 1907 in de vaart gebracht.

Toen begon de tonnemaat bij beide maatschappijen snel te stijgen, de Prinses Juliana, de Koningin der Nederlanden, de Prins en de Koningin Emma, die later op een mijn liep in de Noordzee en verging, kwamen in de vaart. Dit gaf de Lloyd weer aanleiding met een schip als de Insulinde van bijna 10.000 ton te komen, waar de Prins der Nederlanden al reeds in de 9000 was gerezen.

Zoo zette de edele wedstrijd zich voort, de eene ging voor, de andere volgde, de toeloop van passagiers en andere factoren brachten dit vanzelf, ik zette dit reeds eerder uiteen.

De Nederland ging tot den aanbouw van de Coen over, die al tegen de twaalf duizend ton liep en volgde bij de Lloyd de Patria van bijna tienduizend, gevolgd door de Slamet van elf en half duizend ton, de Nederland liet zich ook niet onbetuigd en kwam met de Johan de Witt, daarna met de P. C. Hooft van 14.500 en de Christiaan Huygens van 15.500 ton, de Indrapoera bij de Rotterdamsche

Maatschappij steeg tot bijna elf duizend en de daar op volgende Sibajak tot twaalf en half mille. Als voorloopige slotaccorden komen bij de Nederland in 1930 in de vaart de Johan van Oldenbarnevelt en de Marnix van St. Aldegonde van 19000 ton en bij de collega aan de Maas de Baloeran en de Dempo van 18000 ton, zooals men weet, zijn de meeste bereids van stapel gelopen.

De Paketvaart liet zich evenmin onbetuigd, niet alleen, dat de werkingssfeer zich uitbreidde in de wateren van den Indischen Archipel, doch ook daarbuiten vertoonde zich de Paketvaartslag, in de Australische wateren, zoo werden naast deze lijnen geopend de Deli-Straits-China-lijn, de Java-Siam-lijn, de Siam-Sumatra-Borneo-lijn, de Rangoon-Deli-lijn, de Saigon-Molukken-lijn en de Bangkok-Palembang-Batavia-Bandjirmasin-Soerabaja-lijn, terwijl door de Nederland en de Lloyd samen een dienst op Bengalen en op de Oost- en Westkust van Noord-Amerika wordt onderhouden.

De grootste schepen van de K.P.M. vinden wij thans op de Australië-lijn, namelijk de Nieuw-Zeeland en de Nieuw-Holland, die beide tegen de 11.000 ton groot zijn. Voor de snelvaart hebben we voorts passagiersschepen van vijf à zes duizend ton, terwijl in totaal met inbegrip van de in aanbouw zijnde schepen de vloot bedraagt 88 passagiersschepen, loopende van 466 ton tot 11000 ton.

Al was in den beginne de Java-China-Japan-lijn ingericht voor het vrachtvervoer, spoedig bleek de opname van passagiers noodig, de vloot is of wordt dan ook ingesteld op schepen met beperkte en met uitgebreide passagiersinrichting; de tonnage van deze vaartuigen was aanvankelijk gering: een kleine vier duizend ton, doch de tonnemaat nam met de jaren toe, de Tjipanas van 1903 meet 3815, de Tjibesar van 1922 zelfs circa 11000 ton, terwijl de tonnage van de beide in aanbouw zijnde schepen met uitgebreide passagiersinrichting 8000 ton zal bedragen.

Kom ik thans tot de vrachtvloot van de Nederland, de Lloyd en de Paketvaart, gelijk wij zagen is een afzonderlijke behandeling van de Java-China-Japan-lijn in dat opzicht niet noodig.

Ook voor de vrachtvloot geldt, wat voor de passagiersvloot gezegd is; zij was klein in getal en de weinige eenheden waren gering van tonnage. De Nederland-vrachtvloot telt met aanbouw een en veertig schepen, loopende van 9100 tot 13890 ton d.w.; de Lloyd vier en dertig schepen van 6500 tot 13560 ton d.w.; die van de Paketvaart negen en zestig schepen, beloopende van 174 ton tot 5658 ton.

(Wordt vervolgd.)

L. A. BAKHUIS

De vorige week heeft de heer L. A. Bakhuis te 's-Gravenhage, die zich op velerlei gebied verdienstelijk heeft gemaakt, zijn vijf-en-zeventigsten verjaardag gevierd. Aan vele hartelijke bliken van belangstelling heeft het hem op dien dag niet ontbroken. Hoe kon het anders! In zijn lang en werkzaam leven heeft de heer Bakhuis zich tal van vrienden gemaakt, die met groote erkentelijkheid en bewondering blijven gedenken al het vele dat hij in meer dan een halve eeuw tot stand heeft gebracht. Op deze plaats denken wij daarbij in de eerste plaats aan de vele goede diensten welke hij aan onze Vereeniging heeft bewezen als bestuurslid van de Haagse afdeling van „Oost en West”. Verscheidene jaren heeft hij reeds zitting in het bestuur dezer afdeling en zijn adviezen, zijn uitgebreide kennis en zijn toewijding worden gewaardeerd door ieder die het voorrecht heeft met hem te kunnen samen werken.

Het „Vad.” herinnerde er dezer dagen aan, dat hij op 17-jarigen leeftijd in dienst trad bij het instructiebataljon te Kampen. In '76 vertrok hij als sergeant naar Indië, waar hij o. a. aan den Atjehoorlog deelnam. In begin 1878 werd hij door een vijandelijk schot een tijdlang buiten gevecht gesteld. Na in het volgend jaar voor het toelatings-examen voor den Topografischen dienst geslaagd te zijn,

M. J. VAN DER VELDE

DUINSTRAT 6-8
SCHEVENINGEN
TELEFOON 50016

RIJ-ONDERRICHT

HANDEL IN
LUXE PAARDEN

PENSIONSTALLING

5367

RIEL GR. HERTOGINNELAAN 121.
TEL. 36935 - DEN HAAG

DAMES HOEDEN 5241

JAPONNEN en MANTELS
OOK VOOR INDIË EN IN GROOTE MATEN

BRILLEN - PINCENEZ
KJKERS
FOTO PROJECTIE

P. W. HIELE

Hofleverancier 5193

Zeiss
Punktal

LANGE JAN SSTR. 27, UTRECHT

HOLLANDIA BANK
SAFE-GEBOUW

Tel. 15175 MOLENSTRAAT 15a Den Haag

— ALLE BANKZAKEN —

Clënten genieten speciale conditiën voor Safe-loketten
BETROUWBARE INLICHTINGEN BETREFFENDE FONDSEN
KEUR EN PREMIE — AFFAIRES MET BEPERKT RISICO

5234

Ellen Abel-Musgrave

Diplom. Gymnastiklehrerin der Dora Menzler Schule (Leipzig); Mitglied des Deutschen Gymnastik-Bundes.

Kurse für Damen und Kinder, besonders auch Kurse für Reconvallescenten, die unter tropischem Klima gelitten haben

Abendkurse für Berufstätige. — Einzelkurse. 5001
Wohnung: 45 Ten-Hovestraat, Den Haag. Teleph. 55344.

werd hij geplaatst bij de opnemings-brigade, in welke functie hij gedurende 5 jaar voortreffelijk werk verrichtte. In 1885 vertrok hij naar Nedeland, en liep in Den Haag de Hoogere Krijgsschool af. Vervolgens zien wij hem wederom in Indië werkzaam bij den Generalen Staf. In Februari '91 werd hij toegevoegd aan de expeditie dwars door Sumatra van Padang naar Sjak.

Het Weekblad dat sinds 55 jaar aan de spits gaat der Ned. Geïllustreerde bladen, is:

EIGEN HAARD

EIGEN HAARD

dat uitmunt door smaakvolle verzorging en boeienden inhoud, mag daarom in geen huiskamer ontbreken

Doet daarom, wat Uwe ouders reeds deden en abonneert U op den huisvriend van jong en oud

EIGEN HAARD

Vraagt proefabonnement bij de Administratie: Drukkerij v.h. DE ERVEN LOOSJES, Ged. Oude Gracht 88, Haarlem 5154

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA

TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
GRONINGEN 5152

Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES

O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740
— GRONINGEN —
SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
COMPLETE INSTALLATIES 5153
TAPIJTEN — GORDIJNEN — LINOLEUM

Linnenmagazijn „T SPINNEWIEL”

L. VAN POPPEL — GRONINGEN
Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
TAFEL- EN BEDLINNEN
TRICOTGOEDEREN
HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
Beslist krimprijke wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzettingen — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen 5148

Zwakke mensen kunnen niet oprecht zijn. (De Zakenwereld).

LEIDEN

Fa. P. S. ANES, Brandstoffenhandel

Contractante der Staatsmijnen in Limburg
Verkoop van uitsluitend EERSTE
KWALITEITEN Brandstoffen 5174
OUDE HEERENGRACHT 19, LEIDEN. TEL. 587

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN

IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK
„DE ZEEUW”
5175 HET MEEST GEVRAAGD
KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

FIRMA M. KOERT - LEIDEN

J. RAVESTEIN
PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
Architectuur 5177
Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

N.V. „MEUBELKUNST”

MODERNE WONINGINRICHTINGEN
„Indanthren” Meubel- en Gordijnstoffen
Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabrikaat. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
Toonkamers: 5173
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

VIOOL-INSTITUUT

Directeur ADOLF BRUNT - Nieuwe Rijn 10, Leiden
PRIVÉ-LESSEN: 5178
Aanvangsklasse vanaf f 4.- p. m.
Middelklasse vanaf „ 5.- p. m.
Kunstklasse vanaf „ 6.- p. m.
Soloklasse vanaf „ 7.- p. m.

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting W. H. KLOES & ZONEN

Scheepmakersdijk No. 32
Telefoon 13592 — Haarlem
Speciale Afdeling FIJNGOED 5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN GROOTE SORTERING

HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN-
EN NOORSCHER WOL 5218
AJOURNEN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING
FIRMA ALI ZIJLSTRA
WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HÖCK

TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
beveelt zich beleefd aan voor alle voorkomende
werkzaamheden het vak betreffende. 5202
Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39. Tel. 10710
Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH. NEDERKOORN & Zn.

Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
HAARLEM

De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd,
blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van
comfort. 5201

VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

W. J. VAN BUCHEM - HAARLEM

SPEKSTRAAT Nos. 3-5 TELEFOON No. 11494
Magazijn van: Sponsen, Zeemleder, Bezems, Boenders,
Dweilen, Tafels, Trappen, Droogrekken, Vuilnisbakken
en -Emmers, Strijplanken, Mowplanken, Slijplanken,
Gegalvaniseerde en Emaille Artikelen, Bedkruiken, Speel-
goederen, Mandenwerk en Tuinmeubelen. 5161

Fa. JOH. DAMMERS

KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
GARAGE — STALLING — VERHUUR

H. J. FEIJE

HAARLEM - TELEF. 11292
Speciaal ingericht voor Verhuizingen en
Bergplaats voor inboedels - Stalhouderi
Begravenisonderneming - Goederenvervoer
Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst 5164

ABR. MEIJER

GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
„ Wilh. Bengel Söhne
DAMES ONDERGOEDEREN „ Ribana
„ Miranda
KOUSEN EN SOKKEN 5162

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS

Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
Oppericht 1857 5155

Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren
en wij garandeeren U dan, dat U in alle opzich-
ten tevreden zult zijn

WONINGBUREAU HENK FIBBE

Haarlem, Nassastraat 14. Tel. 13781
Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen.
5197

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM

SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
Hoofdagenschap der Heineken's Brouwerij
Importeurs voor Haarlem en Omstreken van
BASS STOUT & PALE ALE. 5199
Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige
Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!

de specialiteit in gas- en kolenverwarming.
Küppersbusch Gasfornuizen.
Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622.
5198

CHRISTELYK LYCEUM

TE HAARLEM
OMVAT:
GYMNASIUM
H.B.S. — A
H.B.S. — B
INLICHTINGEN VERSTREKT DE RECTOR 5170

J. J. WEBER & ZOON

OPGERICHT 1838 - HAARLEM
GROOTE HOUTSTRAAT 166, nabij Houtpoort
Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648
OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN
5171

Voor Breukbanden, Buikbanden, Elastieken Kousen
alles naar maat, Verband- en Verplegingsartikelen
is het adres te Haarlem:

HET GEZONDHEIDSHUIS”
ZIJLSTRAAT 69 - HAARLEM
— TELEFOON 12240 — 5220

Na zijn bevordering tot majoor, werd hij in 1898 op zijn verzoek eervol uit den militairen dienst ontslagen en trad voor enkele jaren in dienst als exploiteur van een Petroleum Mij. in Midden-Java.

In 1900 nam hij deel aan een expeditie in Suriname in de gebieden van de Coppename- en Saramaccarivieren. Zijn prestaties op dien tocht werden beloond met de benoeming tot Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Van 1903 af was hij in verschillende rangen werkzaam op het Departement van Koloniën, waar hij op 1 Januari 1921 als administrateur wegens het bereiken van den wettelijken leeftijd werd gepensionneerd.

Talrijk zijn de publicaties van zijn hand in verschillende tijdschriften. In zijn Indischen tijd schreef hij o. a. vele artikelen over een toen brandende kwestie: de eventuele fusie der Nederlandsche en Indische officierskorpsen. Ook op aardrijkskundig gebied schreef hij verschillende bijdragen in het Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De heer Bakhuis was jarenlang bestuurslid van dit Genootschap en hij is nog steeds Regeerings-vertegenwoordiger bij het Koloniaal Instituut te Amsterdam.

De heer L. F. van Gent schreef voor het Jaarverslag van den Top. dienst in Ned. Indië een uitgebreid levensbericht, waarop wij hier gaarne de aandacht vestigen.

Van Week tot Week.

Tot voorzitter van den Natuurwetenschappelijken Raad van Ned.-Indië is gekozen prof. dr. C. D. de Lange, voorzitter der faculteit der Geneeskundige Hoogeschool te Weltevreden, tot lid prof. dr. H. R. Woltjer, hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Bandoeng. Deze Raad, in 1928 ingesteld, dient de Regeering, desgevraagd, van advies, is een middelpunt voor natuurwetenschappelijk onderzoek met of zonder regeeringssteun. Hij telt ten hoogste 30 leden, zooveel mogelijk verschillende gebied vertegenwoordigende.

Te Medan is een comité samengesteld om de zendingconferentie, welke op 31 Mei op de Karo hoogvlakte wordt gehouden, te organiseren.

Ten behoeve van de bewaking van het raffinaderijbedrijf te Soengei-Gerong is een politiecorps, bestaande uit een politieopziener en 25 politieagenten, ter beschikking gesteld van de Ned. Koloniale Petroleum Mij. De kosten worden gedurende 5 jaren door de Maatschappij gedragen.

Verschillende bladen, o. a. *Locomotief* en *N. v. d. D.*, oefenen, gelijk te voorzien was, scherpe kritiek op het aan een gedeelte van het personeel der Bataafsche Petroleum Mij. verleend ontslag. Laatstgenoemd blad voorziet dat de in Nederland teruggekeerde employés even zoovele propagandisten tegen Indië zullen worden.

Het hoofdbestuur van de *Vaderlandsche Club* heeft besloten zijn standpunt tegenover het massantslag bij de Bataafsche niet eerder te bepalen, dan nadat kennis is genomen van de toegezegde mededeelingen der directie.

Over geheel Indië valt een gestadige achteruitgang van het opium-debiet te bemerken, welke toegeschreven wordt aan de malaise. Er is geen wolk zoo donker of zij heeft een lichtenden rand.

Na een afwezigheid van enkele maanden is de heer Th. Seelmann, de leider van de vroegere Mohawk-expeditie, weer te Bandjermasin teruggekeerd. Naar bericht wordt, is de heer Seelmann van plan om circa zes maanden in de bovenstreken van het landschap Boelongan, Borneo's Noord-Oostkust, door te brengen, ten einde daar de verschillende Dajaksche stammen, waartoe ook Nomaden behooren, te bezoeken en tevens een tweede Amerikaanse expeditie voor te bereiden.

Aan het eind der Wonosobosche conferentie met de regenten van Midden-Java heeft de gouverneur-generaal, het heengaan herdenkende van den gouverneur van Midden-Java, den heer P. J. van Gulik, wien met ingang van 4 Juli e.k. eervol ontslag werd verleend, verklaard dat deze een sieraad is voor zijn korps en zijn heengaan ook voor de regeering een groot verlies is.

Naar verluidt, overweegt de regeering een samenkomst tot stand te brengen tusschen den heer Marinus, den gedelegeerde der Nederlandsche eigenaren van rubberondernemingen, met den directeur van landbouw en eenige hoofden van gewesten met belangrijke Inlandsche rubbercultuur, met 't doel de Inlandsche producenten tot medewerking te brengen aan de stopzetting van den rubbertap gedurende de maand Mei, door hen de gevolgen van den tegenwoordigen toestand duidelijk te maken. Ook naar de quadratuur van den cirkel is zeer ijverig, helaas vergeefs gezocht.

HANDELS-DAGSCHOOL

aansluitend op H.B.S. 3-j., of Mulo-School - Eenjarige opleiding in de hoofdvakken, namelijk, **FRANSCH- , DUITSCHE-, ENGELSCH- HANDELS-CORRESPONDENTIE, STENO, TYPEN: BOEKHOUDEN, EFFICIENCY - Practische kantooropleiding - PROSPECTUS GRATIS**

INSTITUTEN „SCHOEVERS”

DEN HAAG — STADHOUDERSPLEIN 3 en 7 — TELEF. 52594

5096

Amsterdam N.-Witsenstraat 3, v.-Baerlestraat 13; Rotterdam: N. Binnenweg 167; Groningen: O. Ebbingestraat 14

Een koelie der onderneming Langsar, heeft, gewapend met een mes, gepoogd een aanslag te doen op den assistent Tekelenburg, die een aanmerking maakte op zijn werk. Een mandoer wist den koelie te ontwapenen. De heer T. bleef ongedeerd.

Vier Javaansche koelies der onderneming Kwala Krapoh, in Langkat, hebben een mandoer een been afgekapt, waardoor hij doodbloedde. De daders werden gearresteerd. Zij geven als reden op, dat de mandoer onbillijke aanmerkingen maakte.

Op de onderneming Simpang Ampat (Serdang) heeft een koelie, wien een dag verlof was geweigerd, gepoogd den assistent Knauff met een mes aan te vallen, doch is door dezen met behulp van een mandoer ontwapend.

Op de onderneming Pagaralam, 70 K.M. van Lahat in Boven-Palembang, hebben koelies een massa-aanval gedaan op den assistent den h. J. H. Huygen. Gebleken is, dat men hier te doen had met een tjoelik-geschiedenis in verband met den bouw van een nieuwe theefabriek. Alle daders bekenden. De heer Huygen werd zwaar gewond.

Op de jaarlijksche conferentie van den landvoogd met residenten en regenten van Oost-Java wordt, behalve de politieke toestand, o. a. nog behandeld de opheffing dan wel hervorming van de Bestuurschool.

De staf van het 1e *marechaussee-bataljon*, tijdelijk te Serang gevestigd, gaat 15 dezer terug naar Bandoeng.

Een vlooteskader, waarschijnlijk bestaande uit een kruiser type-Java en twee jagers type-De Ruyter, onder commando van schout-bij-nacht C. C. Kaijser, zal van September tot begin December Australië en Nieuw-Zeeland bezoeken voor vlagvertoon.

Het door de commissie van Bijstand van 's Lands Caoutchoucbedrijf op de onderneming Majang ingestelde onderzoek heeft tot resultaat gehad, dat het aan den administrateur, den heer Volkers, verleende ontslag is ingetrokken met bepaling, dat dit ontslag alsnog eervol zal worden verleend. Dit wordt beschouwd als een rehabilitatie.

In een inleidende toespraak tot de conferentie van residenten en regenten heeft de G. G. evenals te Weltevreden en te Wonosobo, in verband met de huiszoekingen in December 1929 bij de voormannen der nationalistische beweging, in aansluiting met hetgeen reeds in den Volksraad was medegedeeld, nogmaals nadrukkelijk verklaard, dat het passeeren van enkele regenten door de regeering zeer wordt betreurd en zoowel tegenover de betrokken regenten persoonlijk als ten aanzien van den regentenstand als zoodanig, niet mag worden uitgelegd als blijk van wantrouwen, maar beschouwd moet worden als verkeerd inzicht van enkelen omtrent de plaats van het Inlandsch bestuur, in het bijzonder die van de regenten, in het staatkundig bestel. Voor zoover de regentenstand zich door het gebeurde mocht hebben gegriefd gevoeld, vertrouwt Z. Exc. dat na de duidelijke verklaring dienaangaande door de regeering, voor deze gevoelens geen plaats meer zal zijn.

De Soerabajasche gemeenteraad heeft besloten tot uitbreiding van de waterleiding met gebruikmaking van de Oemboelanbron. De kosten bedragen rond f 2½ miljoen.

Ten gevolge van de algemeen heerschende malaise is de opbrengst der Staatsspoor- en Tramwegen op Java over het eerste kwartaal van 1930 in totaal f 2.231.831 beneden die over hetzelfde tijdvak van 1929.

Gemeld wordt, dat de Bataafsche Petroleum Mij. haar werkzaamheden op het olieveld Pajabilik in het district Langsa op Sumatra stopzette in verband met haar bezuiniging. De Europeesche en Inlandsche employés zullen worden ontslagen of overgeplaatst naar andere olievelden.

In suikerkringen bestaat groote belangstelling voor het op staanden voet door de directie van de Alg. Mij. tot Exploitatie van de Vei Tjong Ham-suikerfabrieken verleend ontslag aan den hoofdboekhouder en den fabricagechef en het tegen 1 Mei verleende ontslag van den eersten chemiker, op grond van actie tegen den administrateur in woorden en anonieme schrifturen. De ontslagen vangen een procedure om schadevergoeding

N.V. Woningbureau

voorheen

5145

R. WOHRMANN & Co.

(Directeur: H. C. VELDWIJK)

NIEUWSTRAAT 14

TELEFOON 24 — BAARN

— Woninggids gratis en franco. —

GEBR. BERVOETS

UITRUSTINGEN

5315

♣ voor Heeren en Kinderen ♣

aan, terwijl één hunner de tusschenkomst van den Suikerbond heeft verzocht.

Naar verluidt, is thans het door den Gemeenteraad van Rotterdam bekrachtigde contract met de S. C. P. A., inzake de kalisverscheppingen via dien haven, ook door Ged. Staten v. Z. Holland goedgekeurd. Het ware te wenschen dat Nederland eendrachtelijk en zeer duidelijk aan haar Zuiderbuur te kennen gave dat, indien niet onmiddellijk en voor goed van de niet nader te qualificeeren onvriendelijke actie tegen ons en de mogelijke daarmede reeds bereikte resultaten wordt afgezien, wij ons genoopt zouden voelen tot terugtrekking van onze deelneming aan de a.s. Antwerpsche tentoonstelling en al wat daaraan vastzit.

*) Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan *Aneta* en de *N. R. Ct.*

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Minahassa-loten bij de Rijsttafel in Boeatan.

De eerste avondrijsttafel bij „Boeatan”, Heulstraat 19, Den Haag, j.l. Zondag, ten bate der loterij voor de Minahassa, was goed bezocht en allen roemden om strijd zoowel de smakelijkheid der gerechten, als de gezelligheid der zaal, die immers met een keur van Indonesische Kunstnijverheidsartikelen is versierd. Er waren zelfs bezoekers, die vol belangstelling een kijkje gingen nemen in de Toonkamer achter, waar pas een mooie Bali-collectie ontvangen is.

Deze belangstelling zal de dames van het bestuur zeker moed geven om op den ingeslagen weg voort te gaan, door geregeld des Zondags en Donderdags avonds deze maaltijden aan te richten. De eerstvolgende dus te Paaschdag 20 dezer, ten 6½ uur n.m., enz.

Zegt het voort!

Twee interessante Voordrachten.

Dr. H. Maclaine Pont, de enthousiaste leider der ontgravingen op het emplacement van de voormalige Javaansche Rijkshoofdstad, Madjapahit, op wiens belangrijke, met zooveel toegewijde kennis en liefde verrichten arbeid, wij reeds meermalen de aandacht vestigden, thans hier met verlof vertoevend, heeft, op initiatief der *Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst*, 31 Maart j.l. in de aula van het Koloniaal Instituut te Amsterdam *) en Vrijdag 4 dezer in *Pulchri Studio* te 's-Gravenhage, op zeer onderhoudende wijze, voordrachten gehouden over enkele der vele resultaten van zijn grootsch werk ook in verband met zijn zeer diepgaande studien der oud-Javaansche litteratuur en de verschillende Oostersche bouwtechnieken door de eeuwen heen.

De titel van zijn eerste voordracht luidde:

ARNHEM EN OMSTREKEN

FAMILIE-PENSION PARKOORD

APELDOORNSCHESTRAAT 14
ARNHEM TEL. 23973

5144

Gelegen in de onmiddellijke nabijheid van Park „Sonsbeek” en het Velperpl. Frissche kamers. Uitstekende keuken Badkamer. C. A. S. LINTHOUT

N.V. Linnenmagazijn „t Spinnewiel”

G. H. MEIJER

ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459

Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138

INDISCHE UITRUSTINGEN

Een sceptische houding tegenover alles, wat nieuw schijnt, is vaak een vorm van gemakzucht. (Maandblad „Succes”).

UTRECHT

Firma R. DIKS en B. GROOTENBOER

Aannemers - Timmerlieden - Metselaars
Taxatie 5184

Nieuwbouw - Verbouw - Onderhoud

TELEF. 10633 EN 10084

BREEDSTRAAT 28-30 — UTRECHT

N.V. v.h. J. E. WEENINK - Utrecht

Leverancier Utr. Industrie- en Huishoudschool

Beveelt zich beleeft aan voor de leveranties van
KOLONIALE WAREN — COMESTIBLES
GEDISTILLEERD — WIJNEN — LIKEUREN
DONKERE GAARD 6-8 — TELEF. 10110
Laat 2 x per week aan huis hooren en bezorgen

5185

U GAAT VERHUIZEN

Laat den rompslomp v. GAS-, ELECTRICITEIT-,
BAD- en KEUKEN-INRICHTING over aan:

KERSBERGEN ?

UTRECHT: Oudegracht 185, Nachtegaalstr. 28
Tel. 12891 - Tel. 10842

ZEIST - Slotlaan no. 48 - Telefoon 35

5189

PENSION GROOSMULLER

PARKSTRAAT 35 - UTRECHT - TELEF. 12631

DINERS, bestaande uit soep, vleesch, aardappelen,
groenten en toespijs voor f1,10, per abonnement f 1,—
NACHTLOGIES met ontbijt f 2,25
VOLLEDIG PENSION, per dag f 3,—
2 PERSONEN op één kamer, per dag f 2,50
WEEK- EN MAANDKAARTEN RUIME REDUCTIE
5191 Beleeft aanbevelend, J. F. GROOSMULLER

A. HOELEN

v.l. Firma A. ROSKAM & Co. 5190
SCHILDER

Janskerkhof 27-28 - Tel. Int. 11172 - Utrecht
Bevelen zich aan voor alle voorkomende
SCHILDERWERKEN

**GERBRANDS KUNSTHANDEL
OUDKERKHOF 46 — UTRECHT**

Encadrements — Restaureeren
Vernissen — Schilderijen — Fayence
Lederwaren — Lampekappen 5188

Fongers

degelijk - duurzaam
veilig
FONGERS-FILIALEN
te Den Haag: 5029

Laan van Meerdervoort 92a Schuytstraat 121
Tel. 34830 Tel. 34470

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 — 'S-GRAVENHAGE

Belasten zich met alle Bankzaken

Safe-Inrichting

5007

RUSTHUIS

voor bejaarden, rust- en hulpbehoevenden

ANT. DUYCKSTRAAT No. 77

's-GRAVENHAGE - TELEFOON 55333

5206 Directrice: Zr. M. TERBORGH

MOLENSTRAAT 67, DEN HAAG
TELEF. 13597

5090

**N.V. v. Vuuren's Handel-Mij
BRANDSTOFFENHANDEL**

Denneweg 67a

Den Haag

Telefoon

14427

5113

Wenscht ge te ontvangen le KWALITEIT
Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en
GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

NIJMEGEN

Piano's, Vleugels, Autopiano's, Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen — Vraagt offerte

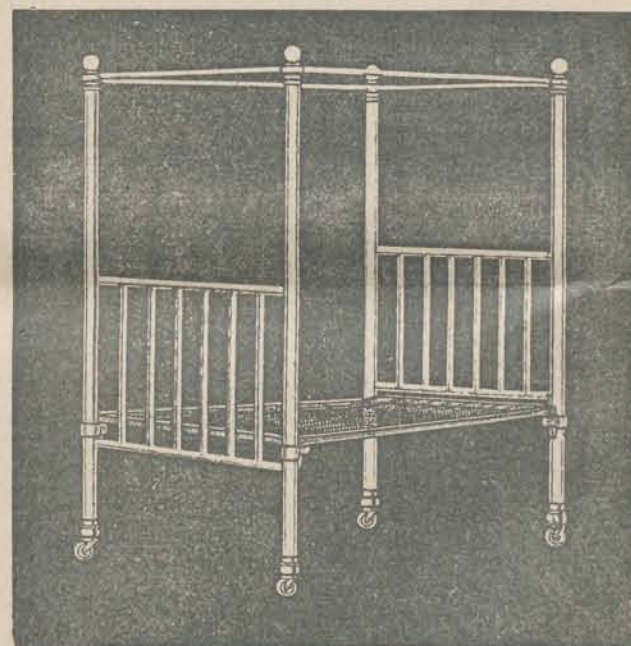
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5179

Kweekschool van het Departement Nijmegen
der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen
Guyotstraat 11, Nijmegen

VIERJARIGE CURSUS

tot opleiding voor onderwijzer en onderwijzeres met
voorbereidende klasse in aansluiting met lagere school.
Schoolgeldregeling progressief. Minimum f75.— Aan de
Kweekschool is een internaat verbonden met een beperkt
aantal plaatsen ten behoeve van Meisjesleerlingen. Kost-
geld f700.— In bijzondere gevallen kan op het schoolgeld
reductie worden verleend. 5373
Prospectus verkrijgbaar bij den Directeur der School en
het Secretariaat: Hertogstraat 141.

HET BESTUUR.

**HET IDEALE
TROPENLEDIKANT**

voor allen, die naar Indië vertrekken! Prijs vanaf f 21.50

Fa. J. F. HENDRIKS

GEDEMPTE BURG WAL 65 5042

DEN HAAG - TELEFOON No. 10786

Aanbevolen adres door „Oost en West”

Sigarenmagaz. „HAVANA HOUSE”

W. v. d. WORFF - Den Haag

5116 Fred. Hendriklaan 187 — Telefoon 51982

Uitsluitend 1ste klas fabrikaat
tegen concurreerende prijzen

Verkoophuis Groot Hertoginnelaan 101, Den Haag

Speciaal voor Indische

:- Families ingericht -:

Bestaat ruim 25 jaar

5107

Dagelijks geopend van 10 tot 4 uur

Enkele trekken van de Hindoe-Javaansche Bouwkunst, waarbij verband gelegd wordt met de volksbouwwijzen der Hedendaagsche Javanen.

Een tentoonstelling van schetsen desbetreffende, welke vooral ook als lichtbeelden goed tot haar recht kwamen, verduidelijkte zijne woorden.

De voordracht in Den Haag, welke veel beter bezocht werd, was gewijd aan:

De Middeleeuwsche Javaansche Wereldlijke Kunst en aangevuld niet alleen met lichtbeelden, doch ook met een prachtige verzameling afgietsels van door den spreker gevonden beeldhouwwerk.

Aan een uitvoerig verslag in *Het Vaderland* otleenen wij het volgende:

„Nadat de spreker was ingeleid door den heer *Th. van Lelyveld*, merkte ir. *Maclaine Pont* op, dat op Java tot nu toe de aandacht trökken: goed-geconserveerde bouwrestanten en kunstvoorwerpen uit den ouden tijd.

Van een wereldlijke kunst op Java is niet veel bekend geworden.

Buiten de tempels en beelden heeft men op Java nooit grondige onderzoekingen ingesteld, zelfs niet in de naaste omgeving van tempels, ook niet bij de *Boro-Boedoer*. Van een plaats gebaad hebbend Dieng-onderzoek is nooit iets gepubliceerd. Daarom is spr. begonnen met eens het emplacement van de geheel verwoeste Rijkshoofdstad, Madjapahit, te onderzoeken.

Men vond de regelmatige trekken van de uitgestrekte ligging dier stad, waardoor men eveneens in staat werd gesteld, onderzoekingen in een groot deel der residentie Soerabaja te doen. De stad was, evenals het rijk, op een bepaalde, zeer stelselmatige wijze gebouwd, hetgeen leidde tot nieuwe vondsten, óók in Mid-den-Java.

Naast die vondsten leverden oude Javaansche boeken, waaraan volgens spr. tot nog toe nog te weinig aandacht is besteed, een groot aantal gegevens op. De verhalen in deze boeken zijn gegoten in mythologische vorm, maar hun topografische aanduidingen, meer in het bijzonder die in de in 1845 reeds door *Winter* vertaalde *Manik Maja Padalangan*, zijn zonder moeite op den voet te volgen. Zij betreffen niet alleen Oost-Java, maar het geheele eiland en zoo komt het, dat thans het geheele eiland Java bij het onderzoek der Madjapahitvereeniging is betrokken. We zijn niet ver meer van het tijdstip verwijderd, waarop aan de stelselmatige bewerking van een nieuwe oudheidkundige kaart van Java, naar boven ontwikkelde grondgedachten, begonnen zal kunnen worden.

Maar het onderzoek van Madjapahit leverde nog meer bijzonders. Een profusie van oudheidkundige fragmenten werd verzameld, welke collectie thans ver over de 30.000 stukken bevat. Een deel daarvan biedt zooveel gegevens aangaande den mensch en de samenleving, dat zij als het ware een nieuw perspectief op de middeleeuwsch-Javaansche samenleving en haar buitenlandsche bijmengselen en relaties opent.

Het merkwaardigste is, dat deze vondsten, wat deze bijmengselen en relaties betreft, lang niet zoo exclusief naar voor-Indië, als land van beïnvloeding wijzen, als de Hindoe-Javaansche religieuze kunst, voor zoover wij die tot nu toe kenden, dit schijnt te doen. Met name zijn er enkele buitengewoon sterke aanwijzingen verkregen voor bepaalde relaties met het Westen, het Middellandsche Zee-gebied en speciaal Griekenland. Zoo vindt men op Java nog hunnebedden, waaruit de beschouwing van eenige Engelsche geleerden is ontstaan: dat de megalithen (hunnebedbouwers) over de geheele wereld met Egypte in relatie zouden hebben gestaan.

Tenslotte behandelde spr. de gegevens, welke bovengenoemd boek biedt aangaande den oorsprong van het historisch bekende, Javaansche expeditieleger van 30.000 man, benevens enkele verdere aanwijzingen, dat dit expeditieleger in verband kan hebben gestaan met de restanten van de expeditiemacht van Alexander den Groote, die na de uiteenvalling van zijn wereldrijk den dienst der Hindoesche vorsten aanvaardde. Zoo worden verklaard de op een Madjapahitsche potscherf ingestempelde krijgstaferelen, die krijgshelden te zien geven, geteekend naar de wijze van

HOTEL „DE TWEE STEDEN” | RESTAURANT „DE TWEE STEDEN”

Buitenhof

Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062

's-Gravenhage

FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD

Thé Dansant — Diner Concert
Roemeensch Orkest
Uitstekende Keuken 5104
GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Speciale tarieven voor langdurig verblijf
Kamers met stroomend water en prive bad

Kreta gehelmd, en waarop een perspectieve vergrootingsvorm voorkomt, welke pas 2 eeuwen vóór Christus in Griekenland bekend werd.

Het verslag van ir. H. Maclaine Pont van zijn onderzoek, dat nog niet is gepubliceerd, werd door het publiek, dat de zaal geheel vulde, met groote aandacht gevolgd.

Wij hoorden spreker bij den aanvang van zijn rede te Amsterdam zeggen, dat hetgeen hij uiteenzou zetten, geheel gebaseerd is op zijn eigen persoonlijke opvatting en ondervinding bij de gedane ontdekkingen, welke allicht niet geheel gedeeld en beaamd zullen worden door zijne toehoorders, waarschijnlijk niet „wetenschappelijk” genoeg bevonden zullen worden.

Stellig heeft de heer Maclaine Pont, die een pionier is op dit gebied en een rijke fantasie — in den goeden zin van het woord — heeft, vaak moeten ondervinden, hoe men de „juistheid” zijner beweringen in twijfel trekt, omdat hij er niet genoeg materiele „bewijzen” voor aanvoert.

In de zaal hoorden wij dan ook de opmerking maken, dat hij „een gevaarlijke man” zou zijn!

Wij meenen echter, dat Nederland en Indië beiden hoogst dankbaar mogen zijn eindelijk eens een wetenschappelijk onderzoeker rijk te zijn, die niet alleen langs materieel, maar ook langs geestelijk-intellectueel weg tot zijn conclusies komt, al vinden die natuurlijk niet dadelijk ingang bij onze hedendaagsche, uitsluitend en dikwijls over-intellectueel ontwikkelden.

*) Ook van de Afd. der Ver. „Oost en West” ging deze lezing uit, de heer W. L. Bonébakker leidde, als voorzitter, spreker dan ook met warmte in, doch zal 't met ons betreurd hebben, dat zoo weinig leden aanwezig waren. *Red.*

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Industrie in Ned.-Indië.

Waarom kunnen bepaalde goederen, die elders in het Oosten wel gefabriceerd worden, in Ned.-Indië niet worden gemaakt en heeft men dit in de meeste gevallen zelfs nimmer beproefd? *De Loc.* (1/3) kan op deze vraag niet een positief antwoord geven; wel zou zij een reeks vermoedelijke oorzaken kunnen opnoemen. Ned.-Indië importeert op groote schaal o.m.: katoenen goederen, kunstzijde, krameriën, lucifers, fietsen, gramofoons en platen. Deze worden en in China en in Japan wel in massa gefabriceerd; waarom in Ned.-Indië niet? Van *Europeesche* zijde werd tot dusver de mogelijkheid hiertoe zoo gering geacht, dat men er vergeefs kapitaal voor zou zoeken. Ook van *Chineesche* zijde durft men het tot dusver niet aan de in China steeds groeiende fabrieksnijverheid op Java te beproeven. Daar de arbeidskrachten op Java overvloedig en goedkoop zijn en daar in de suikerindustrie de geschiktheid van den Javaan voor fabrieksarbeid wel is gebleken, gelijk dit in de technische werkplaatsen van het leger, de spoorwegen, den vliegdiens en van particulieren eveneens wel blijkt, kan men de oorzaak daar niet zoeken. Eveneens, lijkt de binnenlandsche afzetmogelijkheid voor vele massa-artikelen zó groot, dat het rondom ons in Azië en Australië heerschende protectionisme geen bezwaar kan zijn. Dat de grondstof in vele gevallen van elders zou moeten komen is wel een bezwaar, maar dit wordt in Japan in nog sterker mate ondervonden; en in Ned.-Indië heeft men brandstof en beweegkracht goedkoop dan ginds. Op den komenden *Pasar Gambir* te Weltevreden wordt een tentoonstelling van de fabrieksnijverheid in Indië gehouden; door samenwerking van Banken is thans eene reeks vennootschappen op industrieel gebied gesticht. Voor nieuwe overweging van het vraagstuk eener Indische fabrieksnijverheid bestaat thans inderdaad ruime aanleiding. Ned.-Indië's economisch bestel is te eenzijdig. De snelle toename van de Inland-

sche cultuur van *handelsgewassen* was al oorzaak, dat een steeds grooter deel der Inheemsche samenleving rechtstreeks afhankelijk wordt van de prijzen der koloniale producten op de wereldmarkt. Zij ondervindt die thans even sterk als de Europeesche cultuur; en zij is zelfs een der oorzaken van het kwaad, dat haar zelf mede treft. Ook bevat Ned.-Indië's zichtbaar *uitvoeroverschot* een onzichtbare verliesmarge in den vorm van het loonverschil. Indië exporteert de op een laag loonpeil gewonnen landbouwproducten en het importeert de *ten deele* op een veel hoger loon-niveau vervaardigde fabrikaten.

De Deli Crt. (11/3, 3de bl.) vertelt van de fabriek te Ambarawa van „De Mac Gillavry-sigaretten” (een 300 à 400 man vervaardigen per dag 350.000 sigaretten), het *Bat. Nwsbl.* (6/3) meldt de resultaten van „Het Pluimvee-proefstation” te Buitenzorg.

De Nederlandsche handel in Indië bedreigd.

Het *Soer. Hbl.* (8/3, 2de bl.) wijst o.m. op de factoren, die het Japan mogelijk maken om zoo scherp te concurreeren. Niet alleen dat dit land dichter bij Ned.-Indië is gelegen en dus het voordeel van lagere *transportkosten* voor de hand ligt, ook de *arbeidsomstandigheden* zijn daar veel gunstiger (gezien van het standpunt des ondernemers!) dan in Nederland, terwijl het Japansche Gouvernement zich beijvert de nijverheid en scheepvaart te steunen, om den strijd met succes vol te houden. En dan vraagt het *Soer. Hbl.* zich af hoe lang men in Nederland zal voortgaan met al te eenzijdig de *belangen der werknemers* te behartigen, alsof deze er niet evenzeer de dupe van zullen worden, wanneer de bedrijven, waar zij werkzaam zijn, een noodlijdend bestaan zullen gaan lijden. Voorzeker, de sociale maatregelen in Nederland, die enorme kapitalen verslinden, hebben veel goeds gewrocht, doch ook de arbeider zal wel moeten inzien, dat het niet aangaat hem allerlei toeslagen toe te kennen op zijn loon, wanneer de bron, waaruit die gelden toch moeten komen, ernstig gevaar loopt verstoep te raken.

Voor de *Deli Crt.* (12/3 „Ongunstige tijden”) spreken de cijfers van den *in- en uitvoer* in Indië over Januari 1930 een duidelijke taal. *H. i.* zal Ned.-Indië door een ernstige en langdurige inzinking hebben te worstelen, eer weder betere tijden gaan aanbreeken. De toring dient naar de nering gezet, zoowel voor particulier als voor het Land en de in Indië werkzame lichamen.

Ook de *Deli Crt.* (15/3 „De bedreigde Nederlandsche handel op Indië”) is van oordeel, dat Nederland den weg moet volgen, dien het buitenland heeft aangewezend, door het vestigen van een uitstekend uitgerust *handelsbureau* in Ned.-Indië. Wel is er in Ned.-Indië een afdeling Handel aan het Departement van Landbouw, die men gegevens kan vragen, maar die werkt uit den aard van het Indische standpunt uit en niet van het Nederlandsche, en wel heeft de Nederlandsche handel de beschikking over het Departement van Koloniën en wat meer zegt, over het Koloniaal Instituut, met zijn uitstekend geoutilleerd Handelsmuseum, maar dat alles is toch feitelijk niet wat de Nederlandsche handel in Ned.-Indië noodig heeft en wat andere landen hier wel hebben.

De Loc. bevat een „Economisch Supplement” (1 en 8/3) en een artikel van *Mr. H. G. J. Morshuis* over de vraag „Nikkelen Munt voor Indië gewenscht?” (5/3, blz. 17).

De benzine-strijd.

De verlagung van den benzineprijs in Ned.-Indië had de aandacht van *De Loc.* (5/3, blz. 17 en 7/3, blz. 10 en 34) en het *Bat. Nwsbl.* (6/3). Volgens *De Sum. Post* (14/3) is een nieuw belangenconflict uitgebroken tusschen de Standard Oil Company van New-York en de Koninklijke en Shell. Eerstgenoemde maatschappij heeft een nieuw contract afgesloten voor den aankoop van een miljoen ton geraffineerde petroleumproducten van het *Sovjet Naphta Syndicaat*. Volgens oliekringen in New-York is de wapenstilstand, die een einde aan de vroegere vijandelijkheden maakte, thans verbroken. Beide maatschappijen verlaagden den prijs der benzineproducten met een dollar per barrel. De prijsverlagung zou tot andere markten worden uitgestrekt, terwijl een strijd in Ned.-Indië verwacht werd. Deze strijd, waarvan de Russische olie de oorzaak is, is thans al eenige weken aan den gang.

WELKOM IN NEDERLAND !

5080

Het Crediet-Magazijn „DE RESIDENTIE” zou met genoegen Uw opdracht tot levering van Uw geheele installatie bij Uw terugkomst in het Vaderland ontvangen. Al wat „De Residentie” levert, is van eerste kwaliteit, billijk in prijs. De betaling wordt geregeld in overleg met U.

Crediet-Magaz. „De Residentie”
Lange Beestenmarkt 119-127
TELEFOON 15555 — DEN HAAG

COLUMBIA

Grafonola's en Records

„THE COLUMBIA HOUSE”

Laan van Meerdervoort 99
Den Haag — Telefoon 32151

Laat uwe machine nazien, opnieuw stellen en schoonmaken, voordat gij er mede naar Indië vertrekt.

— Reparaties binnen 2 dagen —

5333

ODEON

Snel recht.

Het „N. v. d. D.” (*Deli Crt.* 11/3) trof de snelle berechting van de deelnemers aan de relletjes in Indo-China. Zeventien dagen na het plegen van het verzet was de procedure beëindigd! Sneller kan het al niet! Zoo werkt het Fransche rechtsapparaat in een kolonie, waar, als in alle koloniale gebieden, snel recht eerste vereischte is. Voor Ned-Indië ligt in dit voorbeeld een goede les opgesloten. Want met alle waardeering voor den ernst van onze rechtspraak, is snelheid een begrip dat haar geheel vreemd is. Toen in November 1927 de communistische relletjes uitbraken, heeft het een jaar en langer geduurd, vóór de daders berecht werden. Een prompte rechtspraak heeft paedagogische uitwerking op de bevolking, die ziet dat het kwaad snel gestraft wordt en dat er causaal verband bestaat tusschen misdrijf en bestraffing; dáárdoor kan een snelle rechtspraak preventief werken. Doch een maanden, dikwijls anderhalf jaar slepende procedure verbetert niet, maar verbittert. Ons Recht wil deugdelijk en niet-overijld zijn... en dat is het. Vóór-verhooren, gewone verhooren, processen-verbaal, verhooren door de Politie, rechter-commissaris, correspondentie tusschen officier en Raad, toelichtingen... stapels papier worden in onbegrijpelijke taal volgeschreven, vóór een zaak openbaar behandeld wordt. En dan volgt een herhaling, komen er wéér lijvige dossiers, eischen, precieus gedetailleerd, beraadslagingen in Raadkamer, verdedigingen, uitspraken... Hooger beroep eventueel... en dan begint het spel opnieuw van wikken en wegen, zich uitputten in futiliteiten, vallen over woorden, formuleeren, argumenteeren, re- en den tripliceeren... Men zie eens de haarkloverijen bij een simpel pers-delict, waar de geleerde mannen van het Recht een woord bekijken en bepraten, als ware het een mysterieus ingewikkeld mechanisme van wonderbaarlijke afmetingen... en gij krijgt een idee van de zwaarwichtigheid van ons recht. De Rechterlijke Macht klaagt, dat zij te kampen heeft met personeelsgebrek. Allicht — want voor de thans gevolgde rechtspleging is nooit personeel te krijgen! Het wil er bij het *Nieuws* werkelijk niet in, dat men niet zou kunnen breken met den sleurgang; in modern-doend Indië h ort de thans gevolgde procedure niet meer thuis.

De Loc. schrijft over „Samenwerking Indië-Indo-China” (27/3, blz. 3) en „Het Verre Oosten” (blz. 49), de *Java-Bode* over „Tien jaren Volkenbondsactie” (8/3, Pelt), „De Ver. Staten en Haiti” (8/3, Dr. Leslie Buell) en „De vrouw in Br-Indië” (11/3, Prof. D. K. Karve), het *Bat. Nwsbl.* over „Het groote Philippijnsche Onafhankelijkheidscongres” (6/3, 3de bl.) en „China” (10/3, Weale), het *Soer. Hbl.* over „Br-Indië in den smeltkroes” (6/3) en „Bestrijding van het communisme in Siam” (6/3, 2de bl.), de *Deli Crt.* over „Gandhi” (15/3).

Het ware woord.

De Loc. (1/3, blz. 34) vestigt de aandacht op het *n. i.* juiste woord van Mr. C. C. van Hetsdingen, den voorzitter der C. S. P., in „De Banier”, naar aanleiding van een artikel van prof. Diepenhorst. Mr. van Hetsdingen schetste den toestand in een vreemd land, om de driftige *Inlandsche nationalist*en tot zelfinkeer te brengen. Om hun te toonen hun tekort aan doorzicht en inzicht, wanneer zij aansturen op een los van Nederland, nu! Gesteld — zoo roept hij hun toe — gesteld ge bereikt nu uw doel. Ge wordt onafhankelijk en... weet ook uw onafhankelijkheid te bewaren tegenover andere omringende volken. Aangenomen dit welhaast onmogelijke: Geloof ge ook maar één moment, dat ge Indië en economisch en politiek en maatschappelijk op hetzelfde peil zult houden als waarop het thans staat? Meent gij zelfs na 10-jarig bestaan — in staat te zijn tot een krachtontplooiing als waarvan de Polen blijk gaven? Wat zult gij na 10-jaren der wereld kunnen aanbieden? Laat ons aannemen dat uw liefde tot „het Vaderland” inderdaad u tot offers, tot volkomen toewijding en zelfovergave zou weten te brengen: Bereikt ge daarmee den economischen opbouw van uw land, waar en de kennis en de energie en het kapitaal tot nog toe bijna geheel ontbreekt? Wat heeft een Inlandsch Indië nu — zonder hulp der Europeanen en Vreemde Oosterlingen — aan de wereld aan te bieden aan resultaten van bedrijfsleven, aan industrieproduc-

ten, aan producten van den grond? Wat blijft er over voor werkgelegenheid indien gij door uw actie de Europeesche werkgevers hebt weggewerkt? Zijt gij in staat om dan de millioenen bevolking die hunkert naar hun dagelijksch onderhoud, en die géén voldoende werk meer vindt, haar dagelijksch brood te verschaffen? Zijt gij, met uw gebrekkige middelen in staat om te voorzien in de behoefte der geheele wereld naar allerlei materialen, die thans door de energie der Europeanen, door hun initiatief, hun arbeidsvermogen, hun doortastendheid, hun zakeninzicht, door hun intellect, door hun organiseerend talent, uit den grond worden gehaald? En dat is dan nog alleen de *materiele* zijde van de zaak. Waar zijn uw doktoren om de ziekenhuizen te beheeren, te organiseeren, de hygiëne te bevorderen, kortom om den geheelen medischen dienst te verzorgen? Waar uw onderwijzers, uw rechters, uw ingenieurs, uw... Deze vragen stellen: is ze te beantwoorden!

Wij verwijzen naar het *Bat. Nwsbl.* (7/3 „Nationalisme”, ir. Fournier), het *Soer. Hbl.* (4/3, 5de bl. „Communisme”, Van Kaam), de *Deli Crt.* (13/3 „Regeerings-onderzoek naar Boven-Digoel”, een opdracht aan den heer Hillen, lid van den R. v. I.) en *De Loc.* (27/2, blz. 3 „De Nederlandsche Volksklassen en Ned-Indië”, *Ant. L.*; 4/3, blz. 3 en 18 „Nederlandsche Politiek”, E. 6/3, blz. 3 „Opstaan” en blz. 22 „Een rede van Mr. Fruin” te Pekalongan).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Diverse onderwerpen.

Het vrouwenblad *Soeara Kaoem Iboe Soematera* schrijft o.a. over het onderwijs voor meisjes. Het gebeurt vaak, wordt er gezegd, dat meisjes die de volkschool doorloopen hebben, de hoogste klasse doubleeren. Hieruit blijkt dat ze graag willen leeren, doch er zijn maar weinig vervolgscholen. Schrijfster wekt op om te ageeren voor meer hoogere meisjesscholen. Tevens verzoekt zij den onderwijzeressen der bestaande vervolgscholen om het onderwijs op hooger peil, aansluitend aan de Normaalscholen, te brengen.

In één beschouwing over: „De Islam en de samenleving”, waarbij als motto een koranekst gebruikt wordt, die zegt dat hij die niet vooruit wil, gestraft zal worden met pijnlijke straffen, veroordeelt de redactie van het blad *Soeara Atjeh* de actie der orthodoxen in den Islam die zich keeren tegen al wat nieuw is en tegen alle veranderingen in de maatschappelijke verhoudingen, waarbij zij zich beroepen op koranplaatzen. Schrijver verwijt hun dat zij maar napraten en bewijst met den koran dat de Islam wel degelijk tot vooruitgang aanspoort en ook niet is tegen verfraaiing en veraangenaming van het leven, mits de door den godsdienst voorgeschreven welvoegelijkheid niet uit het oog wordt verloren.

Hij keert zich tegen de orthodoxen in Indië, omdat deze zich kanten tegen den opkomende geest van het nationalisme, op grond van het godsdienstig neutraal staan der nationalisten en hij vraagt of het werkelijk alleen de belijders van den Islam zijn die onder de schepselen Gods gerekend mogen worden. Is dat inderdaad zoo geordonneerd door den Islam? En waar komen dan zij vandaan die niet den Islam belijden?

De Islam heeft nooit haat getoond tegen menschen van ander ras en geloof, doch de orthodoxen onder de Indonesische Islamiëten toonen thans haat te koesteren tegen menschen van hun eigen ras en geloof; willen zij het geloof met dwang doen beoefenen of als grond voor destructie?

De Islamiëten mogen kennis en wetenschap enz. overnemen van andersdenkenden, mits die niet strijdig zijn met de geloofsvoorschriften; voor wereldsche regelingen is samenwerking geoorloofd; bij de bespreking van lotsverbetering onder alle schepselen Gods is het dus niet noodig den godsdienst daarbij te halen.

In het Bataksche blad *Sinondang Baroe* worden in verschillende artikelen de kerkkwessies besproken, waarvan er een handelt over „de Synode van strooplikkers”. Schrijver wijst er op dat de leiding der Rijnsche Zending de toestanden van 50 jaar geleden terug wil, toen de zendelingen alles te zeggen hadden. Door deze synode, waarop hun satellieten als afgevaardigden kwamen, is het gelukt voor tien jaren de macht in handen te houden en de Rijnsche Zending het beheer der geldmiddelen te doen behouden.

In een ander artikel doet schrijver nogmaals een heftigen aanval op de Rijnsche Zending, verwijt deze een hebzuchtige, materialistische politiek, spreekt van een geheimzinnig beheer der gelden en den grooten afstand die er is tusschen de Duitsche zendelingen en hun aanhangers. Schrijver wijst er op dat op de jongste synode aan de aanwezigende werd overgelaten te bepalen wie het beheer der gelden zou hebben, maar de ter synode aanwezigen waren alleen personen die door den Ephorus waren uitgenoodigd te komen en geenszins vrije afgevaardigden der gemeenten. Schrijver wijst verder op de pogingen van de Roomsche-Katholieken om in de Bataklanden door te dringen en roept de Rijnsche zendelingen toe in het belang van de Protestantische Kerk om hun politiek te veranderen en de gemeenten gelegenheid te geven zelfstandig te worden.

Door de *Bintang Timoer* wordt de vrijlating van Mr. Iskaq van de P. N. I. uit de preventieve hechtenis besproken. Gememoreerd wordt dat mr. Iskaq vrijge-

laten werd vóórdat de termijn van zijn aanhouding was verstreken omdat zijn dochttertje was overleden. In verband hiermede wordt hulde gebracht aan den Procureur-Generaal, „die ook een mensch is” en aan den Adviseur voor Inlandsche zaken, die en als mensch en als hoofdambtenaar getoond heeft hooge karaktereigenschappen te bezitten en een hoog standpunt in te nemen. De conclusie wordt getrokken dat door de vrijlating van mr. Iskaq, wien zwaardere beschuldigingen dan aan ir. Soekarno werden ten laste gelegd, ook deze spoedig weer vrij zal komen. Na lof te hebben geuit over het feit dat de Nederlandsche rechters, zoowel in Indië als in Nederland en in het bijzonder die van hoogere rangen, zich zelven zijn gebleven en nog steeds niet onder den invloed der Europeesche pers zijn geraakt, zegt het blad o.m. te vertrouwen dat er een beslissing zal komen die de atmosfeer in Indië zal zuiveren. In ieder geval mag het voor de nationalist een verblijvend symptoom zijn dat mr. Iskaq op vrije voeten rondloopt. En natuurlijk — aldus het blad — krijgt haar eigen justitie een koude douche van de Koloniale pers.

In een later artikel zegt het blad gelijk gehad te hebben toen het voorspelde dat de Europeesche pers t.a.v. de hoogheid van den naam der Nederlandsche rechters een andere stem zou doen hooren. Ten bewijze hiervan wordt aangehaald het protest van de Preanger-Bode, wier hoofdredacteur, gewezen subst-officier van Justitie, van meening was dat mr. Iskaq niet vrijgelaten mocht worden, aangezien er voldoende termen waren om een rechtsvervolgung tegen hem te wetigen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouweekblad voor N.-I.

Nr. 35 van 1 Maart: Perfide Directie. Een nieuw slachtoffer van minderwaardige mentaliteit. (Het plotselinge ontslag van den administrateur Barkey). — De komende productiebeperking in de thee. — Pensioenreglement Alg. Landbouw Pensioenfonds (concept), Slot. — Aanprijzing van Japansche thee (ontleend aan de „Present day” Japan). De thee zou in het jaar 608 van China zijn ingevoerd. — Het land van oorsprong van den klapperboom (geschreven door dr. Arthur W. Hill in „Nature” en overgenomen in The Tropical Agriculturist van Ceylon). — Sierheesters, door P. M. W. Dakkus, VI.

Bulletin periodique de la société Belge d'études et d'Expansion.

te Luik, van Febr. bevat een artikel van den minister van koloniën, S. de Graaff: La Réforme Administrative aux Indes Néerlandaises.

Economisch-Statistische berichten.

No. 744 van 2 April bevat een artikel van G. M. V(errijn) S(tuart): Het Bankwezen in Suriname (een betoog tegen de beschouwing van mr. A. van Traa. G. M. V. S. eindigt met te zeggen: Mr. van Traa betoont zich optimistisch over de toekomst. Wij zullen dat met hem eens zijn, zoodra men in Suriname zal inzien, dat opvattingen op het stuk van bankpolitiek, die elders verworpen worden, ook voor de West fruikend zijn).

Eigen Haard

Afl. 14 van 5 April: Bouwen en wonen bij den evenaar, door G. M. N.

De Gids.

Bedreigd Indisch Bestuur is de titel van een bijdrage van prof. C. van Vollenhoven in afl. 4.

De Hollandse Revue.

Uit nr. 7 van 1 April: De twee-en-twintigste Ned. Jaarbeurs. De koloniale afdeling. Onze West in Beeld en Woord. Een uitvoerige bespreking van het platenalbum van Oudschaans Dentz en Jacobs.

De Indische Gids.

LII, no. 4 van April: De Java-Oorlog herdacht, 1825—1930, door E. S. de Klerck (vervolg en slot) met portret van H. M. baron de Kock. — Generaal G. C. E. van Daalen, † — Drie nieuwe publicaties over de oudheidkunde, ethnographie en geschiedenis van Bali, door dr. H. G. Juynboll. — Uit de praktijk der gewestelijke keuren en der locale strafverordeningen in N.-I., door een vijftal Leidsche studenten: H. Barstra, C. Ch. van Hensbergen, H. Menke, C. Nagtegaal en A. V. Pogge-meier, in aansluiting van een in 1928 verschenen proefschrift van dr. T. S. Smit. — In memoriam Raden Saleh, door G. B. J. van Heuven, overleden 23 April 1880

De Indische Mercurus.

Nr. 14 van 2 April: De koloniale afdeling der XXIIe Ned. Jaarbeurs, door W. L. Utermark. — Lengte van greppe's, jaarlijks te graven ten dienste van den rietbouw op Java, door dr. H. C. Prinsen Geerligts. — Suiker uit topinambourknollen, door den zelfden schrijver. — C. van Zyp bespreekt: On Chinese Medecine: Drugs of Chinese Pharmacies in Ma'aya,

bij David Hooper. — Verslag van de West-Indische suikercommissie.

Uit nr. 15 van 9 April: Enkele bijzonderheden verbonden aan den invoer van de Oost-Indische pompelmoes of „djerok besar” in Nederland, door ir. W. Spoon, met talrijke afbeeldingen.

De Indische Post

van 8 Maart no. 10: Tegenstellingen tusschen Oost en West II, door Jan Feith. — Lijdelijk beleid van Suriname op petroleumgebied.

Indisch Tijdschrift van het Recht.

Afl. 11/12 (1929) bevat een artikel van mr. J. van Kan: Uit de rechtsgeschiedenis der Compagnie, met 8 bijlagen.

De Indische Verlofganger.

van 4 April nr. 35. De O. I. Comp. in Hindostan, door S. Kalff.

Kew Bulletin.

No. 1 van 1930. Een vindplaats van den vermoedelijk wilden vorm van cacao in Suriname. Haar ziekten en die van den gecultiveerden vorm, door dr. G. Stahel. De foto's bij het artikel zijn van de inheemsche wilde cacao, forastero. In dat verband kan verwezen worden naar het artikel: Wilde cacao-soorten in Suriname, door dr. G. Stahel in het Dec. nr. van „West-Indië” 1918 en het artikel verwilderde cacao's in Berbice (Britsch Guyana) door Oudschans Dentz in afl. 2, Juni 1919 van datzelfde, niet meer bestaande tijdschrift.

Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel.

Uit nr. 10 van 7 Maart: Het verbruik van tapioca-producten in de V. S. van Amerika en de uitvoeren daarheen uit Java en Madoera.

Landbouw.

Nummer 7 van den 5den jaargang (Jan. 1930) In memoriam T. J. Lekkercerker met portret, door H. B. Paerels. — De verschijnselen der topsterfte en instervingsziekte van koffie, door dr. H. R. A. Muller (met 4 platen). — De gomziekte in Djerok Manis (Citrus sinensis Osbeck) en hare bestrijding, door dr. H. J. Toxopeus (met 4 platen). — De rood-geringde manggarups (Noorda Albionialis Hampis), door dr. S. Leefmans en J. van der Vecht (met 4 platen). — De Canthariden op Java, door F. A. Th. H. Verbeek (met 3 afb.). — Mestmengsels in Deli. — Over Vitamines, door dr. W. F. Donath. Al deze artikelen hebben een samevatting in Engelsch.

Locale Belangen.

Afl. 5 van 1 Maart: Het recht tot zelfbelasting der Javasche Gemeenten (vervolg) door Th. van Kempen. — Grootse passarrplannen te Medan, door Gerard Jansen. — Armenzorg (vervolg) door Van Koetsveld.

De Mijningenieur.

Nr. 3 van Maart: Woeste getijstroomden, door ir. L. H. Krol. — Over de Geologie der Toekang Besi Eilanden (met een kaart) door dr. ir. W. H. Hetzel. — Over de Geologie der eilanden in de Flores-zee (met een kaart) door dr. ir. W. H. Hetzel. — Heeft een afzonderlijke hydrologische dienst reden van bestaan?, door ir. J. Reyzer.

Oedaya.

Afl. 3 van Maart: Toepassing der aristo-democratie in het regentschap, door Rn. Ms. Noto Soeroto. — Zorgwekkend misverstand, door C. M. Hamaker Sr.

De Planter.

van 15 Maart nr. 454: Heilige verontwaardiging. „Protect our good name” (naar aanleiding van ontslagverleeningen door de Goodyear Rubber Plantations Coy ter Oostkust van Sumatra).

Politiek Economisch Weekblad

Nr. 28 van 9 April: De eerste inzet (n.l. de vergadering van 10 April waarin Rd. Noto Soeroto en C. Frans de actie zullen inzetten om tegenover het Nederlandsche volk te getuigen van de waarde, die zij aan de Rijkseenheid hechten). — Regeeringsverordening of gewoon besluit, door prof. mr. I. A. Nederburch. — De interneeringskampen aan den Boven-Digoel, door dr. W. G. N. v. d. Sleen. — De zelfregering van de Inlanders in den stroom der tijden, door A. Kellenaers I. — Indische Schimmen, III. — Naar Zuid-Celebes.

Tropisch Nederland.

Afl. 25 van 7 April: Soerabajasche notities, door S. Kalff. — Koloniaal Instituut. Tentoonstellingen: B eldhouwwerken en Indische houtsoorten en „Nederland in de West”, door C. K. Kesler. — Diepzeedonderzoek in Oost-Indië. De Snellius-expeditie, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis, V (slot).

Vragen des tijds.

Uit nr. 1, Ned. Ind. historisch en politiek-economisch, door mr. A. Neyzell de Wilde.

La Vague Rouge

Parijs, van Feb./Maart: Le Bolchevisme aux Indes Neerlandaises.

De Indische Cultures (Teysmannia).

Afl. 5 van 1 Maart: Gekleurde seringen, door S. A. — Insectenbestrijding uit vliegtuigen (slot). — Een nieuw groot-bedrijf. Ruhaak's verffabriek te Soerabaja. — Aanteekeningen over bruine binnenbast, door R. A. Taylor. — Restrictieplannen voor de theecultuur, door mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen. — Winteropslag van rubber-goederen.

ALLE Wijnen Gedistilleerd en Limonade van

zijn voorhanden bij de navolgende firma's

5111

DEN HAAG:

N. V. DUYNSTEE's Wijnhandel, Spui 250, Telefoon 16413
N.V. ENGELS' Wijnhandel, Suezkade 48, Telefoon 32694
HENRI VLEK, Hoofdkantoor, Herderstr. 24, Telefoon 17368*
HENRI VLEK, Filiaal Goudenregenstr. 206, Telefoon 38044
N.V. VLEK's Wijnhandel, Theresiastr. 88, Telefoon 70100
Wijnhandel LEEUWENDAAL, Oranjelaan 4, Telefoon 18755
SCHEVENINGEN: HENRI VLEK, Filiaal Pansierstraat 33, Telefoon 51962
VOORBURG: Wijnhandel v. d. KRUK, Willemstraat, Telefoon 78171

Suriname

Onder het hoofd „Johan F. Snelleman” lezen wij in de N. R. Ct. van 6 April, ochtendblad E, een mededeeling van de hoofdredactie, die ons zeer pijnlijk heeft getroffen. Deze voortreffelijke kenner van Tropisch Nederland — redacteur van twee encyclopaediën; n.l. van Oost- en West-Indië, redacteur van de West-Indische Gids, om van zijn vele overige werken niet te spreken — heeft aan de redactie medegedeeld, dat hij zijn medewerking aan het blad heeft beëindigd, een medewerking die van 1877 dateert. Wij zullen dus zijn artikelen, vol geest en humor, waar wij dadelijk naar zochten, zoodra wij de courant in handen kregen, niet meer lezen.

Wat den heer Snelleman tot dezen stap heeft bewogen, weten wij niet. Deze krachtige man, die nog geregeld met mevr. Snelleman lange wandelingen en fietstochten maakt, heeft, zooals ons bijna dagelijks blijkt, nog niets van zijn werkkracht en werklust ingeboet.

De N. R. Ct. brengt nu en dan artikelen van haar „oud-correspondent” te Berlijn, het laatst nog in het nummer van 9 April, Av. blad C. Wij hopen in het blad nu en dan ook een bijdrage te zullen vinden van den „oud-medewerker” Joh. F. Snelleman. Tal van lezers van het blad zouden dat zeer op prijs stellen.

De redactie laat daar „of Snelleman in de wetenschappelijke en regeeringskringen hier te lande wel steeds de erkenning heeft gevonden, welke hij gerechtigd was te verwachten.”

Wij beantwoorden deze vraag ontkennend. Heel wat minder bevoegden hebben die erkenning wel gevonden.

Vele jaren geleden waarschuwden wij tegen de opheffing van de verzameling naturalien en ethnographica te Paramaribo, die den weidschen naam „Koloniaal Museum” droeg. Wij deden toen pogingen om den toenmaligen Minister van Koloniën te bewegen telegraphisch de opheffing te verbieden. Wij wisten dat de verzameling, waarbij zich kostbare stukken bevonden, ten slotte verloren zou gaan. Het heeft niet mogen baten. Een deel van de collectie kwam terecht in het „schoolmuseum” te Paramaribo. Toen wij eenigen tijd geleden in de Surinaamsche bladen lezen dat het schoolmuseum opgeheven en de verzameling publiek verkocht zou worden, vestigden wij in dit blad er de aandacht op dat het museumbestuur het recht niet had de voorwerpen te verkoopen. Nu lezen wij in de Surinaamsche bladen, dat de veiling op 5 Februari heeft plaats gehad.

Heeft dit vandalisme plaats gevonden met medeweten van het Koloniaal Bestuur?

Het is — jammer genoeg — met de verzameling gegaan, zooals wij voorspeld hebben.

Wij hebben in dit blad meermalen er op gewezen dat men bij geen enkelen kruidenier Surinaamsche Liberia-koffie kan koop. Waar wij er om vroegen, bleek ons dat men er nooit van gehoord had. Men kan dus niet zegen dat die koffie hier niet gewild is. Dezer dagen kregen wij een gedrukt blaadje van „De Bijenkorf” te Amsterdam in handen, waarop wij tot onze verrassing lezen: „Suriname koffie per pond 60 cent.

Eindelijk! dachten wij. Nu zal het blijken of de koffie, die in Suriname algemeen gedronken wordt en, mits goed gebrand en getrokken, zeer goed is, hier aftrek zal vinden. In gedachten prezen wij het initiatief van „de Bijenkorf”.

Natuurlijk gingen wij naar „de Bijenkorf” hier ter stede om wat van de koffie te koop, maar vernamen, tot onze teleurstelling, dat Suriname koffie niet voorhanden was.

Waarom in Amsterdam wel en hier niet?

En wij hadden reeds de hoop, dat een firma als de Gruyter, die overal winkels heeft, het voorbeeld van „de Bijenkorf” zou volgen, malgré de makelaars — niet altijd kenners! — die aan de koffie een leelijke naam hebben gegeven.

De N. R. Ct. van 9 April, Av. bl. D. en 10 April, Av. bl. D, vestigde de aandacht op het briefport in interlocaal verkeer. Wij gaan niet in op de opmerkingen van dat blad, maar wij herhalen hier onze vroeger reeds gemaakte opmerking dat het port van een brief boven 20 tot 40 gram naar Leiden 12 cent bedraagt en naar Suriname en Curaçao 11 cent. Het zal wel een règle zijn en al is het verschil maar 1 cent, het blijft mal. Bij de voorlaatste regeling was het nog gekker. Toen was het port voor een brief boven 20 tot 40 gram naar Leiden 15 cent en naar Suriname en Curaçao 12½ cent.

GEBR. VAN OOSTERHOUT - BREDA

GINNEKENSTRAAT 139 — BOSCHSTRAAT 10
TOLBRUGSTRAAT 12 — CERESSTRAAT 30
GINNEKENWEG 138 5291

KOLONIALE WAREN - COMESTIBLES - FIJNE
VLEESCHWAREN - WIJNEN - ZUIDVRUCHTEN

Het slot van het in ons vorig nummer aangehaalde artikel van Mr. Dr. P. H. W. G. van den Helm in „Humbeldts financier” van 2 April handelende over handelsbetrekkingen tusschen Suriname en Curaçao, luidt:

„Ik hoorde al van plannen voor eene rechtstreeksche scheepvaartverbinding (de kustlijn van de K. N. S. M. doet er 10 dagen over) met een Duitse lijn. Moeten vreemdelingen dat weer afsnoepen? Van vreemdelingen gesproken: de invoer in Suriname is nu al voor 30 % in handen van Amerikanen; het in Suriname geïnvesteerde Nederlandsche kapitaal bedraagt 19 miljoen, het Amerikaansche 14 miljoen. Sprekende cijfers.

Waar is nu de Nederlandsche ondernemingsgeest? Er is wat groots te doen in de West. De Bataafsche ging voor. Wie volgt?”

Wij ontvingen het interessante jaarverslag over 1929 van het kinderkuis te Saron, stichting der Evangel. Broedergemeente in Suriname. Met de financiën dezer nuttige instelling ziet het er niet schitterend uit. Zijn wij goed ingelicht, dan neemt Mevr. Schoch, Huize „de Wildbaan” te Driebergen, giften voor het Kinderhuis in ontvangst.

„De Surinamer” van 9 Maart bericht dat Mr. E. A. Hoefelman, Surinamer van geboorte, pensioen heeft aangevraagd als President van het Hooggerechtschhof in Nederlandsch Indië.

In het nummer van 6 Maart lezen wij dat de landbouw-consulent bij den Landbouwvoorlichtingsdienst in Nederlandsch-Indië, W. E. H. Baron van Lynden, tijdelijk is belast met de waarneming van de betrekking van landbouw-consulent aan het Landbouwproefstation te Paramaribo.

„De Nieuwe Stem” van 3 Maart meldt het overlijden van Mej. M. Olmtak. Volgens de inschrijving in den Burg. Stand bereikte zij den leeftijd van 101 jaar, maar er wordt aangenomen, dat zij nog eenige jaren ouder was, daar de inschrijving niet dadelijk bij de geboorte heeft plaats gehad.

O.i. een vreemd geval.

Naar aanleiding van een onderhoud met Dr. D. S. Fernandes, schrijft Prof. Dr. J. G. Sleeswijk in „De Telegraaf” van 4 April over de koffiecultuur in Suriname, haar moeilijkheden en vooruitzichten.

Prof. Sleeswijk hoopt, dat het procédé-Fernandes de verwachtingen niet zal beschamen. Het geeft een nieuw perspectief aan de koffiecultuur die in Suriname niettegenstaande haar betrekkelijk gunstigen stand, door een gebrek in de kwaliteit nog altijd gehandicapt was.

Een artikel in „De Telegraaf” van 26 Maart 2de Av.bl. onder het hoofd „Suriname en de luchtvaart” eindigt met deze woorden:

„Intusschen, Suriname is uit zijn lucht-isolement verlost en hierover kan men zich slechts verheugen en de hoop uitspreken, dat 't vliegverkeer de verheffing van dit gebiedsdeel moge bevorderen. Wij willen gaarne aannemen, dat een geregelde luchtverbinding tusschen het moederland en de West thans nog niet mogelijk is. Maar dat men er op het psychologische oogenblik niet bij is geweest, dat het Surinaamsche volk in plaats van Van Weerden Poelman en Van Onlangs nu den overigens sympathieken Lindbergh heeft moeten toejuichen, dat is een nalatigheid ten opzichte van de nationale zaak, die niet meer valt goed te maken, die voor Suriname een groote teleurstelling is geweest, en die op rekening komt van het Nederlandsche volk, maar vooral ook van de Regeering.”

Het luchtrecht voor correspondentie met Amerikaansche luchtlijnen is voor Suriname verlaagd tot 40 cent per 5 gram.

Curaçao

Een open brief aan den gouverneur.

III.

Ik zou u nog vele gevallen kunnen opgeven van dezelfde aard als de reeds genoemde, voor de waarheid waarvan het geheele Curaçaosche volk getuige is, daar het zich die gevallen, welke het als gevolg van zijn natuurlijke sympathie voor de zaak der Venezolaansche revolutie steeds tot protest aanleiding hebben gegeven, ongetwijfeld herinneren zal. Het gevolg van deze belangenpolitiek, waardoor men ontrouw werd aan de jarenlang gevolgde bestuurspolitiek, was het wapenfeit van 9 (sic!) Juni. Vrijbuitertij en zeerooverij waren niet het doel der aanvallen, want drijfveer tot deze daad, waarbij de eigendommen en gelden op het eiland werden gespaard, was het verklaarbare verlangen, om de wet te stellen aan de handlangers van de tirannie in Venezuela. Wanneer het bestuur van Curaçao anders gehandeld had, en niet zoozeer tekort geschoten was in haar internationale politiek, die het tot volkomen onzijdigheid verplichtte, zou die bloedige daad nimmer hebben plaats gevonden. Als onweerlegbaar bewijs voor mijn bewering schrijf ik hier voor u af een gedeelte uit een brief, den 22sten Juni 1928, dus een jaar voor den aanval op het fort, door onze vereniging gericht tot den ex(?)-gouverneur van Curaçao. Daar staat: „Wij zijn van oordeel, mijnheer de gouverneur, dat dit eiland, grondgebied van een vreemden staat, verplicht is de meest volstrekte onzijdigheid in acht te nemen tegenover hen, die de geweldenarij van Juan Vincente Gomez en het Venezolaansche gouvernement bestrijden; anders, indien bij die beleedigende en te veroordeelen handelwijze volhard wordt, zal dit leiden tot internationale verwickelingen van ernstigen aard in de toekomst” enz.

De juistheid dezer aanhaling kan u blijken door vergelijking met mijn oorspronkelijken brief, die nog in de gouvernementsarchieven moet berusten; ik ontving nimmer antwoord, wellicht als stilzwijgende toestemming mijner gegronde aanklachten en beschuldigingen.

Deze uiteenzetting der feiten, noodzakelijkerwijs wat uitvoerig, dank zij het groote belang der zaak, is lang niet volledig, maar zij moge voor u voldoende zijn om u af te vragen: heeft de aanval op het fort Wilhelmina geleid tot een heilzame verandering in de gedragslijn, die het koloniaal bestuur sedert eenigen tijd ten deze had gevolgd. Helaas moeten wij het tegenovergestelde vaststellen.

(Slot volgt.)

Rio Canario—Het zit zóó!

Ten minste als men *La Union*, die eerst ook het bericht van den eigendomsovergang aan de „Petroleum” had, gelooven mag. „Wij zijn ingelicht”, schrijft het blad, „dat de heer H. Schotborgh gedurende zijn waarnemend gouverneurschap aan de petroleummaatschappij een erfpachtsrecht op het grootste gedeelte van Rio Canario en Suffisant heeft gegeven voor den tijd van 60 jaar en tegen een jaarlijksche canon van f.12.000,—.

Ir. Brinkhorst.

Deze deskundige, die voor de oplossing van het vraagstuk der oeververbinding is uitgezonden, is reeds weder naar Nederland vertrokken. Zijn verslag moet hij nog uitbrengen volgens *La Union*, waaraan wij dit bericht ontleenen.

Groot-Piscadera.

Hetzelfde blad deelt mee, dat de huizenbouw op Piscadera snellen voortgang heeft. Wanneer de 150 voorgenomen woningen klaar zijn, gaan daarin de leden van het administratieve personeel der „petroleum” wonen, terwijl op Negropont het technische personeel en de officieren der tankvloot blijven.

Radio.

Nog lezen wij in *La Union*, dat Philips te Eindhoven van het bestuur van Curaçao vergunning heeft gekregen, om op Curaçao een radiostation te bouwen, ten einde alle inwoners in de gelegenheid te stellen de radioconcerten in Nederland en Amerika te volgen. Op verschillende punten zullen ontvangstations opgericht worden buiten de stad om het gouvernementsradiostation niet te storen. Wanneer dit laatste, gelijk het plan is, naar Groot Kwartier zal overgebracht zijn, komt het Philipsstation in de stad.

Uit het vervolg begrijpen wij, dat het hier gaat om den bouw van een zoogenaamde radiodistributiecentrale.

De Kamer van Koophandel.

Onlangs lazen wij, dat de heer H. J. Cohen Hen-

riquez was bevorderd tot officier in de Oranje-Nassauorde. Thans blijkt ons uit *La Union*, dat deze onderscheiding verband houdt met zijn 25-jarig lidmaatschap van de Kamer van koophandel. De Kamer vierde tevens haar zilveren bestaansjubileum.

Dit bericht trof ons, omdat wij zelf nog niet zoo lang geleden beweerd hebben, dat de kamer in 1828 door Van den Bosch was opgericht. Niemand der Curaçaosche geschiedkundigen heeft ons toen tegengesproken. Het ging ook moeilijk, want het was zoo, maar waarschijnlijk is het bestaan der kamer onderbroken geweest, want de Westindische encyclopedie meldt ook, dat de tegenwoordige kamer in 1884 is opgericht; dat zou dus 26 jaar geleden zijn.

Uit den Verren Vreemde

De beweging van het lijdelijk verzet in Britsch-Indië.

Er spelen zich in Britsch-Indië tooneelen af, waarmede voor het land zelf, maar ook voor Groot-Brittanje belangen van de grootste betekenis gemeoid kunnen gaan, en die als deel van den strijd welke zich ontwikkelt tusschen het revolutionaire streven en de bestaande maatschappelijke krachten, een brok van de wereldgeschiedenis van onzen tijd kunnen vormen.

De persoon, welke in het tegenwoordige bedrijf zoodanig de aandacht heeft getroffen, dat zijn naam op aller lippen is, is Gandhi, Mahatma.

Sedert jaren ijvert hij voor een grootere mate van zelfstandigheid van Britsch-Indië, dan deze kolonie bezit. Hij wil de bevrijding van de Britsche overmacht afdwingen, maar — en dat is het kenmerkende in zijn methode — hij wil daartoe geen geweldmiddelen toepassen, noch toegepast zien.

Zijn stelsel is, door onthouding van medewerking de Britsche overheid te dwarsboomen, door niet naleven van wetten en bepalingen in den vorm van lijdelijk verzet bestuur en administratie bemoeilijken, maar ook de economische gemeenschap met Engeland verbreken door in 't algemeen geen vreemde waren, maar stellig geen waren van Engelsche herkomst te koopen. Hij predikt eenvoud in kleding, zelf draagt hij meestal slechts een lendendoek, hij spoort ieder Indiër aan dagelijks een taak aan 't spinnenwiel te volbrengen om buitenlandschen invoer van katoen en linnen onnoodig te maken. Soberheid in levenswijze en vooral bij 't gebruik van voedingsmiddelen past zich bij dien leefregel aan.

't Gelukte hem voor deze politieke onthoudings-tactiek een voldoende aanhang te vinden om het 't Britsche bestuur lastig te maken. Vooral wanneer hij aanzette tot het niet voldoen van belastingen en het zich onttrekken aan eenigszins lastige voorschriften en verordeningen waren er, die zich hier-toe gaarne en gemakkelijk lieten overhalen.

Als de overheid hierin dan niet kon berusten en tot maatregelen overging, om de betrokkenen tot hun plicht te brengen, kwamen deze hier en daar in verzet, en dan bleek, dat de theorie van geen-geweld niet opging. Waar de aanhang groot was en zich sterk waande, kwam 't tot relletjes, tot bloedige tooneelen.

Wat deed Gandhi dan? Hij legde zich zelf boete op voor het zoo, tegen zijn bedoeling(!), gevloede bloed, — maar hij zette zijn predikingen voort.

In 1922 vond de Britsch-Indische regering, dat er een einde moest komen aan zijn opruïningen, hij werd aangehouden en voor den rechter gebracht. Zijn veroordeeling tot zes jaren gevangenisstraf volgde. Tijdens het proces en zijn verblijf in de gevangenis bleef hij de zachtmoedige voorganger, hij verontschuldigde de hand, die hem trof en ontried elke weerwraak van de zijde der zijnen.

De gevangenneming en de opgelegde straf maakten minder indruk op de menigte dan door velen verwacht en dan door al te voorzichtigen gevreesd was. Niemand kwam op krachtige wijze ertegen in verzet.

Daar waren de communisten en de extremistische nationalisten, die de leer van Gandhi in 't geheel niet wenschten te volgen. Geweld, haat prediken, oproepen tot strijd, dat waren hunne middelen.

Dan waren er de nationalistē, die den weg verkozen van wél meedoen aan de binnenlandsche politiek, door er naar te streven in alle openbare lichamen plaatsen te veroveren, zich voor alle ambten beschikbaar te stellen, de energie en kunde van den inheemsche overal waar mogelijk in handel en bedrijf in sterke mededinging te stellen met die van den uitheemsche.

Dit waren de voorstanders van snelle evolutie met wettige middelen; die karakters konden niet lijdelijk blijven.

Ook stonden in het algemeen de Mohammedanen minder enthousiast tegenover Gandhi's praktijken, dan zijn geloofsgenooten, de Hindoes. Een wijl had hij zich de illusie kunnen maken deze venijnig tegenover elkander gestemde groepen van de bevolking nader tot elkander te kunnen brengen, maar de kloof bleek te diep, de verschilpunten te talrijk. 't Kookte doorlopend in die gemoederen; een tegenstelling met Gandhi's niets doen.

Dan telt Britsch-Indië een 700-tal Inlandsche staten, geregeerd door eigen vorsten, die niets gemeen wenschten te hebben met eenige volksbeweging en die dus evenmin iets voor Gandhi's streven voelden, als voor welke partij hoegenaamd.

Bij dit alles mag zeker niet onvermeld blijven, dat de Britsche politiek er sedert 1919 op is gericht Indië in toenemende mate meer stem over de eigen aangelegenheden te geven, hetgeen voor de loyale Indiërs aanleiding is, vertrouwen te schenken aan de goede bedoelingen der regeering. Voegt men hieraan toe, dat Gandhi zelf zijn aanhangers niet tot groote bedrijvigheid aanzette, en dat zich onder hen niemand bevond die zijn gevangenschap tot een martelaarschap wist te maken, dan zal men

Maison van Seventer

GROOTSTE INRICHTING VOOR

DAMES- EN HEERENKLEEDING

— NAAR MAAT —

5089

DEN HAAG

HEERENGRACHT 38 - TEL. 14214

de verklaring vinden voor het verschijnsel, dat met de verwijdering van zijn persoon van het tooneel zijn naam al spoedig minder genoemd werd.

Elke partij meende nu een kans te zien van den aanhang van den verdwenen leider wel wat voor haar eigen gelederen te winnen. Dat is dan ook wel 't geval geweest. Doordien in onzen tijd een grooter aantal Indiërs zich voor het politieke leven ging interesseeren, konden alle richtingen winst boeken. De vermeerderde belangstelling werd vooral opgewekt door de roerigheid van den uitersten linkervleugel, waardoor de meer gematigde leiders dan echter ook weer tot waakzaamheid aangemaand werden. Toch bleek hoe velen, meegeslept in den roep om swaraj, d.i. onafhankelijkheid, toenemende neiging toonden om meer spoed, meer voortvarendheid te vragen dan de regeering betrachtte. Zij, die als de bezadigden beschouwd werden, gingen dien wensch nu zoo formuleeren, dat zij vroegen om Indië van een kolonie tot een dominion te maken, zooals Zuid-Afrika, Australië, Canada dit zijn. Dat wil zeggen: de grootst mogelijke mate van zelfstandigheid binnen het Britsche Rijkverband; dit gaat dus minder ver dan volslagen onafhankelijkheid, zooals de extremisten eischen.

't Zou zeker interessant zijn het verloop van den gevoerden strijd weer te geven, maar waar wij ons hier willen bepalen tot het aandeel, dat de non-coöperation-politiek in dien strijd geleverd heeft, zullen wij alleen Gandhi in zijn bedrijvigheid volgen.

Won de vraag om dominion-status te krijgen aanhang, daarnaast bleef het ook een kwestie op welke manier men zou ijveren om de hervorming in dien geest af te dwingen. En hierbij kwam de gedachte van het lijdelijk verzet telkens weer even boven, zoodat Gandhi nog niet geheel vergeten bleek te zijn.

In 't laatst van 1923 werd bekend, dat de Mahatma in de gevangenis ernstig ziek was. In 't begin van 1924 werd hij overgebracht naar Sassoonthospitaal in Poona. Om de geruchten over zijn ziekte ontstond eenige beweging. Op den 4den Februari zou een bespreking van het geval plaats hebben in de Provinciale vertegenwoordiging van Bombay.

AUTOREIZEN

5222

Rivièra - Oberammergau - Uitsluitend eerste klas Hôtels

Prog. en inlichtingen „AMOVA”, Korte Poten 25 - Den Haag - Telefoon 17666

HAAGSCH CONSERVATORIUM

SCHOOLGEBOUWEN:

Nieuwe Schoolstraat 38 - Tel. 14320
Laan v. Meerdervoort 482-484 - Tel. 32190
Stadhoudersplein 13 - Tel. 55305
Herman Costerstraat 196-197 - Tel. 37601

HOOFDLEERAREN: o.a. Paul Frenkel (piano), Alexander Schuller, Sam Swaap (viool), Max Orobio de Castro (cello), F. E. A. Koeberg (compositie), Gerard Zalsman (zang).

Aantal leerlingen 1250, aantal leeraren 70. Opleiding in alle vakken der toonkunst, vanaf de eerste beginselen tot volledige ontwikkeling en zoowel aan dilettanten als vakmusici. 5019

De nieuwe klasse wordt met April gevormd.

Doch vóórdat deze bijeenkwam werd op dien datum bekend gemaakt, dat Gandhi in vrijheid werd gesteld, met onvoorwaardelijke kwijtschelding der nog resterende straf. Heeft de Indische regering hierbij in de ondersteuning gehandeld, dat Gandhi afgedaan had, dan heeft zij zich vergist.

Den 8en Februari 1924 bracht Dewan Bahadoer Rangachariar, de woordvoerder der gematigde Independents in de Legislative Assembly te Delhi, de invrijheidsstelling van Gandhi te pas, maar in diezelfde reden verdedigde hij den eisch voor volledig zelfbestuur met dominions status binnen het Britsche rijk. Daar kwam deze vraag dus in de wetgevende vergadering in behandeling, in één adem met Gandhi's wederverschijning. Zoo is zij aan de orde gebleven en zoo werd zij al meer en meer een vraag op veler lippen.

Het Britsche parlement wenschte zich zelf een eigen oordeel over het vraagstuk der Indische evolutie te vormen. Het besloot uit eigen boezem een commissie aan te wijzen, die zich in Indië op de hoogte zou stellen en een rapport zou uitbrengen. Deze maatregel, hoe goed bedoeld, is faliekant uitgekomen. De parlementaire commissie telde als zoodanig geen Indische leden. In Indië werd deze Indische commissie zonder Indische leden scherp afgekeurd. Een levendige agitatie werd tegen haar in t leven geroepen. Onder leiding van Sir Simon heeft zij twee tochten door Indië volbracht, maar zij heeft daar veel tegenwerking ondervonden en haar rapport is nog steeds niet verschenen.

De verhoudingen zijn intusschen ook door andere omstandigheden verscherpt. De All-India-organisatie komt tegen het einde van het jaar in congres bijeen. In het congres omtrent Kerstmis van 1928 werden de voorstanders van felle actie, met den eisch van onvoorwaardelijke onafhankelijkheid, zich zoodanig, dat het den voorstanders van den dominion-staat moeilijk viel den boventoon te houden. Zij wisten alleen nog een meerderheid te behalen, door een stelligen eisch te formuleeren, die aan de Indische regering als een soort ultimatum zou worden voorgelegd. Hierin werd vóór 1 Januari 1930 de uitdrukkelijke erkenning van Britsch-Indië als dominion gevraagd.

Tegen Kerstmis 1929 zou het congres weer bijeen komen, was alsdan geen bevredigende toezegging ontvangen, dan zou het congres zich beraden over de middelen om Britsch-Indië swaraj deelachtig te doen worden.

Waren de communisten en extremistische nationalistten op het congres van 1928 overstemd, zij zagen daarom niet af van voortgezette opruiende propaganda. Hun hand werd bespeurd in de vele gewelddadigheden, die het jaar 1929 hebben gekenmerkt, en waarbij de impopulariteit van de commissie-Simon werd uitgebuit. Protestvergaderingen, samenscholingen, stakingen, relletjes te Bombay, Madras, Calcutta richtten zich tegen de commissie, doch ook tegen de Britsche regering. Waar, zooals zulks herhaaldelijk ook in andere tijden het geval is, botsingen tusschen Hindoes en Muzelmannen voorkwamen, werden deze veelal in betoogingen tegen het bemiddelend optredend gezag omgezet. Waar werkloosheid of hongersnood voorkwam, werd dit tot een misdaad van het bestuur gemaakt.

Den 8en April werden in een zitting van het Nationale congres te Delhi, waar Sir Simon tegenwoordig was, twee bommen en opruiende pamflet-

ten in de zaal geworpen.

Den 23en December mislukte een aanslag op den onderkoning Lord Irwin. Tijdens een reis naar Delhi sprongen eenige bommen, aangebracht onder de rails van zijn trein. Enkele reizigers werden gewond, de reis ondervond overigens slechts een korte vertraging. Die aanslag vond plaats terwijl de landvoogd naar Delhi ging om daar, onder meer, met Gandhi en een viertal leiders der nationalistten over de herziening van den staatsvorm te spreken.

Het All-India-congres stond voor de deur. Maar hieraan was toch weer iets voorafgegaan, dat nog even in herinnering moet worden gebracht.

Met het optreden van de Labour-regering in Engeland was de hoop in Indië verlevendigd, dat het ministerie Mac Donald vergaande concessies zou doen aan de vooruitstrevende partijen. Lord Irwin was naar Londen gegaan. Na zijn terugkeer vaardigde hij in November een proclamatie uit. Deze werd opgevat als bescheid op de vraag van het congres van 1928. De landvoogd sprak daarin uit, dat het vooruitzicht op den dominion-status eigenlijk al sedert lang geopend was, en dat Engeland niet van inzicht was veranderd. Eerst werd deze verklaring in Britsch-Indië met gejuich ontvangen. In Engeland lokte zij daarentegen van vele zijden kritiek uit. De Labour-partij heeft in het Britsche parlement geen zelfstandige meerderheid. Het ministerie had zóó booze aanvallen te doorstaan, dat de minister voor Indië, Wedgwood Benn, den nadruk ging leggen, op dat gedeelte der proclamatie, waarin gezegd werd, dat Engeland niet van inzicht veranderd was, zoodat de dominion-instelling in het vooruitzicht bleef. Maar toen kwam de storm in Indië weer los. En onder hen, die verwijten tot Lord Irwin richtten, deed Gandhi zich danig gelden.

Lord Irwin achtte het niet beneden zijn waardigheid een conferentie te beleggen met de leiders, die op het aanstaande congres den gang van zaken zouden kunnen beheerschen. Van Britsche zijde was het voorstel gedaan om een *round-table-conferentie* in Londen te beleggen, waar alle partijen en richtingen vertegenwoordigd zouden zijn en vrij zouden kunnen spreken. De onderkoning hoopte de leiders alsnog voor dit plan te winnen. Deze poging slaagde niet.

Het congres van Kerstmis 1929 werd zoo gesteld voor de vraag: wat nu?

Thans bleek een meerderheid ontstaan te zijn voor den eisch der volledige onafhankelijkheid; nu dominion status niet gegeven was, wilde men geheel los van het Britsche rijk.

Konden de communisten en extremisten dit als een overwinning beschouwen, het congres schrikte toch terug voor hun praktijk der gewelddadige revolutie, waarvoor men ook onder de bevolking zelf niet op voldoende medewerking kon rekenen. Zoo kwam men tot een tweede besluit: het eerst nog met de leer van Gandhi te beproeven. Eenmaal dit besluit genomen, was 't consequent den Mahatma zelf ook te belasten met de leiding van een in het groot op te zetten plan voor non-coöperation, waardoor Indië zich zou vrij maken van de Britsche overheersching.

Gandhi heeft niet veel tijd nodig gehad om tot de uitvoering van zijn opdracht over te gaan.

Hij vraagt van zijn medestanders overal onthouding van medewerking aan alles wat van Engeland of van Engelschen uitgaat. Maar 't lijdelijk verzet gaat toch ook verder dan die onthouding. Het wil ook werkzaamheden, bedrijven, maatschappelijke levensuitingen onmogelijk maken, door b.v. op een spoorlijn te gaan staan, door zich op den weg tot een fabriek, tot een markt, tot een winkel te plaatsen enz. enz. 't Stelsel van geen belasting e.d. te voldoen moet der Britsch-Indische regering de noodige inkomsten onthouden. Als de plaatselijke inheemsche autoriteit haar werkzaamheid staakt, loopt overal alles in de war.

In verband met deze laatste twee punten heeft hij een tocht van 25 dagen ondernomen van Ahmedabad naar het aan zee gelegen Dandi. Op dien tocht predikte hij de ongehoorzaamheid; bij het strand zou hij zout winnen. De bevolking zou dit dan alleen nog mogen gebruiken, om zoo het regeringsmonopolie op zout te breken.

Zondag 6 April zou hij met het winnen van zout beginnen, dan zou ook de burger ongehoorzaamheid algemeen moeten worden.

Het heeft er alle schijn van, dat de Mahatma er op gerekend heeft wel opgepakt te zullen worden, vóórdat hij het strand zou kunnen bereiken. Hij had orders gegeven hoe in dat geval gehandeld zou moeten worden. De directe leiding zou hem dan van zelf ontvallen. Dit nu is niet gebeurd.

De regering heeft wel personen laten aanhouden die tot Gandhi's voornaamste medewerkers behoorden, wanneer deze door opruiende toespraken of door daden tegen bestaande voorschriften handelden, arrestaties hebben plaats gehad van ambtenaren, die zich aan hun ambtsplicht onttrokken. Maar Gandhi zelf heeft men laten trekken. En toen hij bij het strand zijn tent betrokken had, bestond zijn zoutontginning in... het opnemen van een handvol strandzand en het meenemen hiervan naar zijn tent.

Nu hij niet gearresteerd was, vond hij niets anders te doen dan deze symbolische beweging.

Hiermede deed hij echter voor ieder, die op hem

5039

vertrouwd had, uitkomen, dat hij niet voor zijn taak als groot-organisator berekend was; alles had nu gereed moeten zijn om het volk zout te kunnen bezorgen, buiten het regeringsmonopolie. En hiervoor was niets gereed.

Maar de beweging in den lande was overigens en elders ingezet. Algemeen is zij geenszins. Geheele provincies zijn er buiten gebleven. Zooals wij boven aanstipten zijn ook nu nog de Mohammedanen, over 't algemeen weinig enthousiast ervoor en staan de vorstenrijken er meerendeels geheel buiten.

Er zijn ook nog velen, die van de non-coöperation niets willen weten, omdat zij alleen een evolutie in gemeenschappelijke samenwerking met Engeland wenschen en die van een losmaken van de Europeesche leiding slechts onheil voor Indië verwachten.

Maar ook van een geheel andere zijde teekent zich duidelijk verzet. De Hindoesamenleving wordt beheerscht door het kastenstelsel. De laagste klasse is die der paria's. Deze wordt met zooveel minachting bekeken, dat een paria zelfs niet aangeraakt mag worden. Gebeurt dit toevallig toch, dan wascht men zich als was men met een onrein dier in aanraking geweest. Deze paria's ontgroeien die vernederende positie, maar zij ondervinden hierbij groote tegenwerking van vele leidende persoonlijkheden onder de Hindoes en zij beschuldigen Gandhi van niets voor hen te doen, zij vreezen dat zijn eventuele overwinning hun niet ten goede zal komen.

Wanneer men een figuur als Gandhi volgt, kan de neiging op komen om eenige bewondering, misschien zelfs eenige sympathie voor hem te gaan voelen. 't Lijkt daarom niet ondienstig er met nadruk op te wijzen, dat het eenige wat bewonderd zou kunnen worden is, dat hij een eigen vorm van rebellie heeft weten te vinden en zich hiervoor een aanhang wist te verschaffen. Maar wat hij doet is rebellie, is verzet, is opstand tegen het wettig gezag. Hij gaat in tegen den door de Britsche regering getoonden wil, om langs evolutionaire weg de staatkundige ontwikkeling van Indië te bevorderen, hij waagt 't er op, alle onheilen over zijn land en het volk te halen, die broedertwist, communistische inmenging, Sowjet bemoeienis brengen kunnen. Terwijl hij het bewijs heeft geleverd zelf geen begrip van regeeren en besturen te hebben, wil hij regering en bestuur in de war sturen. Opgetreden als apostel van de *omwenteling zonder geweld*, heeft hij zich laten meeslepen in den revolutionairen stroom, die tot geweldmiddelen moet voeren. Hij komt met zijn onthouding niet waar hij beweerd had te zullen komen, nu slaat hij zelf een toon aan die tot geweld-verzet leidt.

Hij is zoo een spotbeeld geworden van den Gandhi, dien hij zelf had willen zijn.

Met dit al is hij een gevaarlijk revolutionair geworden, die de grootste belangen van Britsch-Indië op 't spel heeft gezet, tegen den wil en tegen den wensch in van de overgrote meerderheid van het Indische volk zelf, dat er zich van bewust is, dat de Europeesche leiding nog in lange niet kan worden gemist.

Berichten der Afdelingen

Afdeling Bergen op Zoom.

Den 7en April trad voor de leden der afdeling enkele genoodigden als spreker op de Eerw. Pater Miss. J. van den Bergh, van de Missie van het Heilig Hart.

In een boeiende, vaak humoristische voordracht schetste de Eerw. spreker, die twintig jaren lang de Missie diende op de Kei- en de Tenimber Eilanden en dus zeer terecht kon spreken over „den Achterhoek van orze Oost!“, het werk van den Pionier van godsdienst en beschaving.

Aan de hand van vele mooie lichtbeelden werden de gedachten van het auditorium geleid langs de moeilijke paden, die de Missionaris letterlijk en figuurlijk wandelt, en werden de vorderingen en — zegeningen van dezen opofferenden arbeid getoond.

Een zeer leerzame en aangename bijeenkomst. Jammer dat zij niet drukker was bezocht. Spreker en onderwerp hadden ten volle verdiend een stampvolle zaal.

Het opgekomen ledental was hoogst voldaan en — les absents avaiert tort!

DAMESSTOFFEN
ZOWEL
VOOR DE TROPEN
ALS VOOR HOLLAND

BOTHE
Keenestraat 21 Den Haag
STALEN WORDEN TEN
SPOEDIGSTE OP AANVRAGE
FRANCO GEZONDEN
DOOR GEHEEL NEDERLAND

5014

**HET FOTOGRAFISCH ATELIER VAN
J. JURGENS**

v/h CHEF-OPERATEUR DER FIRMA VERMEULEN IS GEVESTIGD
LAAN VAN MEERDERVOORT 179a
DEN HAAG 5279

**KOFFIEBRANDERIJ en THEEHANDEL
TH. SITEUR**

5330

Telefoon 411 **APELDOORN**

Een keur van de edelste Koffie- en Theesoorten uit de laatste oogst der beste plantage's zijn bij ons ter Uwer beschikking, ook al stelt U de hoogste eischen.

Postpakketten 2¹/₂—4¹/₂ kilo franco door geheel Nederland. Vraagt prijsopgaaf.

Wilt U slank worden?

Massage, Gymnastiek

Gelegenheid tot beoefening van alle Sport.

5098

**SPORTSCHOOL
SCHENKWEG 22**

Dir. A. v. d. SCHEERS.

Voorloopige mededeeling.

De heer en mevrouw Ir. P. Sitsen—Russer bieden aan de afdeling Bergen op Zoom een lieder-avond aan. Deze avond is vastgesteld op 5 Mei a.s. Convocatie aan de leden afzonderlijk volgt.

DE SECRETARIS.

Afdeling Nijmegen.

Dinsdag, 29 April a.s., des avonds om 8 uur, zal de heer C. J. van Kempen, oud-Gouverneur van Sumatra's Oostkust, in den kleinen foyer van het Concertgebouw: „De Vereeniging” voor leden, met introducee's en begunstigers van onze afdeling eene lezing met lichtbeelden houden over het onderwerp: „Beelden van Sumatra's Oostkust”.

HET BESTUUR.

Afdeling Haarlem en Omstreken.

De Jaarvergadering.

De Jaarlijksche Algemeene Vergadering van de Afdeling Haarlem werd gehouden op Vrijdag 4 April j.l. in de tuinzaal van het Gemeentelijk Concertgebouw. Van de gelegenheid tot introductie was een vrij ruim gebruik gemaakt zoodat toen de Voorzitter der Afdeling, de heer A. G. Boes te ongeveer acht uur de vergadering opende, meer dan twee honderd leden en introducee's aanwezig waren.

De vergadering werd bijgewoond door den Alg. Secretaris der Vereeniging, den heer F. H. A. van der Brugh.

Nadat de Secretaris voorlezing had gedaan van de notulen der vorige algemeene vergadering en deze waren goedgekeurd, bracht de penningmeester, de heer

O. R. A. Michelsen, het financieel verslag over het jaar 1929 uit. Aan hem werd door den voorzitter veel dank gebracht voor het door hem gevoerde correcte beheer.

Tot leden der Commissie voor het nazien der rekening en verantwoording van den Penningmeester werden benoemd: de heeren J. F. N. van Bunge, gepensionneerd Generaal-Majoor en den heer Ir. C. Bosman, die deze benoeming aanvaardden.

Daarna bracht de Secretaris het volgende verslag uit: In de jaarvergadering van onze afdeling, gehouden in April van het vorig jaar, sprak ik de verwachting uit dat de toen getoonde belangstelling, zich uitende in een groote opkomst van leden en introducee's zich ook tot volgende jaarvergaderingen zou mogen uitstreken.

Wanneer ik thans deze volle zaal zie, meen ik te mogen constateeren dat de toen uitgesproken verwachting geheel in vervulling is gegaan. Ik wil mij ook nu evenals toen, niet afvragen of deze groote opkomst ook een bijzondere reden tot grondslag heeft, maar uitgaan van de veronderstelling dat alle hier zijn uit pure belangstelling voor doel en streven der Vereeniging en ik wil aannemen dat de tijden waarin jaarvergaderingen van deze afdeling werden gehouden waar alleen het bestuur en één lid tegenwoordig waren, voor goed voorbij zijn. Ook dan wanneer nu eens geen bijzondere attractie aan zoo'n vergadering zou worden verbonden.

En daarvoor bestaat eenige gegronde hoop, want geconstateerd kan worden dat er een groeiende belangstelling voor onze Vereeniging valt waar te nemen die zich in het jaar, waarover dit verslag loopt, heeft geuit in een belangrijke toeneming van het aantal leden van deze afdeling. Dit is des te meer kenmerkend waar het jaar 1929 zeer kalm verliep en minder rijk was aan gebeurtenissen voor onze Vereeniging dan 1928.

Thans komende tot een kort overzicht van wat in het afgelopen jaar 1929 door ons Bestuur werd verricht, releveer ik het volgende: In *Februari 1929* werd vertoond de *Tabaksfilm*, ons welwillend ter beschikking gesteld door de Directie van het Tabaks-Bureau te Amsterdam. In *Maart 1929* werd een lezing met lichtbeelden gehouden door Dr. Gregor Krause over *Natuur, Menschen en Kunst op Bali*. Tevens was toen in den foyer van den Schouwburg aan den Jansweg een kleine tentoonstelling georganiseerd van *Balineesche weefsels* enz. door de Vereeniging Boeatan te 's-Gravenhage.

Zes *November 1929* werd in de Groote Zaal van het Gemeentelijk Concertgebouw, in samenwerking met twee andere Vereenigingen een filmavond georganiseerd waarop werden vertoond de film „Tropisch Toerisme”, welwillend ter beschikking gesteld door de directie van de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij te Amsterdam en een paar films, opgenomen in opdracht van de Ned. Ind. Regeering en aan ons voor vertooning afgestaan door het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Op 22 *November* trad voor onze Vereeniging op de heer C. Frans, een geboren Timorees en voorzitter van een Timoreesche Nationale Vereeniging. Hij hield een lezing, toegelicht met lichtbeelden over land en volk van Timor. Na de pauze gaf hij met vrouw en dochter en enkele andere personen in nationaal costume een demonstratie van de Timoreesche Sesando Muziek en zang. Dit was een zeer bijzondere avond. Op alle door ons georganiseerde avonden was de zaal steeds goed bezet. Op den filmavond van 6 *November* in de Groote Concertzaal waren bijna 1400 personen aanwezig.

Ook gedurende het jaar 1929 wendden zich verschillende personen tot mij als Secretaris der afdeling, in hoofdzaak met het doel inlichtingen te verkrijgen in verband met het aanvaarden van betrekkingen in Ned.-Indië. Zoo goed mogelijk werden hun de verlangde informaties verstrekt. Waar noodig, verwezen naar ons Informatie-kantoor in den Haag.

In de samenstelling van het Bestuur kwam dit jaar geen verandering. Door de Algemeene Vergadering, onder leiding van het Hoofdbestuur van de Vereeniging te Breda werd steller dezès, die reeds enkele jaren plv. lid was, tot lid van het Hoofdbestuur gekozen in overeenstemming met de voordracht waaraan de Algemeene vergadering van deze afdeling van het vorig jaar hare goedkeuring hechtte.

De heer O. Michelsen treedt thans op als plv. lid van het Hoofdbestuur. In het begin van 1929 werd door mij een nieuwe propaganda-circulaire ontworpen, welke reeds goede diensten heeft bewezen.

Als reeds in den aanvang van dit verslag door mij vermeld, steeg het aantal leden gedurende 1929 belangrijk. Dit was vooral een gevolg van de propagandistische waarde die aan de gehouden Rijsttafel en aan den filmavond van 6 *November* moet worden toegekend. Ook de Timoreesche avond en de pogingen door onzen steeds zeer ijverigen Penningmeester, aangewend door middel van toezending van circulaire's aan verschillende personen, hebben hier toe bijgedragen.

Doch de groeiende belangstelling voor onze Vereeniging bleek ook vooral daar uit dat een aantal personen zich geheel uit eigen beweging opgaven. Toch, ondanks deze gunstige verschijnselen, blijft het jammer dat nog zoo velen zich afzijdig houden ook van hen die te Haarlem en Omgeving wonen en een belangrijk deel

van hun leven in Indië hebben doorgebracht. Ook thans evenals het vorig jaar wijs ik er op dat deze Vereeniging niet slechts beoogt te zijn een Vereeniging van Oud-Gasten die gezelligheid zoeken en oude herinneringen willen ophalen, hoe aangenaam dat ook overigens is, maar een Vereeniging voor allen die iets voor het doel, dat door haar wordt nagestreefd, voelen.

Waar in deze vergadering vele introducee's aanwezig zijn, kan het nut hebben ook thans de nieuwe omschrijving van dat doel nog even aan te halen.

De Vereeniging beoogt bij te dragen tot het onderhouden en versterken van den band tuschen de Europeesche en Overzeesche deelen van het Rijk der Nederlanden, door mede te werken tot het bevorderen van hunne zedelijke en stoffelijke, gemeenschappelijke, zowel als bijzondere belangen en ongeacht welke verandering naar den vorm die band in den loop der tijden moge ondergaan. Zij neemt stelling tegen invloeden die aansturen op een verbreking van het Rijksverband, doch houdt rekening met de in Indië heerschen- de rechtmatige gevoelens en verwachtingen, verband houdende met de evolutiën op maatschappelijk en economisch gebied.

Ook in het afgelopen jaar heeft ons Bestuur getracht tot versterking van den hier bedoelden band iets bij te dragen door voort te gaan meerdere kennis te verspreiden betreffende Indië en zijn bewoners.

Naast dit Hoofddoel zou de afdeling Haarlem en Omstreken zich bij een steeds stijgend aantal leden en daardoor een steeds krachtiger worden van de kas, veel meer intensief kunnen gaan bemoeien met verschillende andere zaken die op den weg onzer Vereeniging liggen.

De Instelling van een plaatselijk informatiekantoor, zooals reeds door een der andere afdelingen van de Vereeniging is geschied, zou dan naar mijne meening wel het allereerst op het programma staan.

Voor hen, die willen weten wat door de Vereeniging Oost en West in het algemeen werd verricht, verwijs ik hier naar het juist in het laatste Nr. van het Koloniaal Weekblad verschenen jaarverslag van het Hoofdbestuur.

Mijnheer de Voorzitter, ik zou op verschillende punten veel uitvoeriger kunnen zijn, doch ik meen met dit kort overzicht te mogen volstaan, vooral met het oog op hetgeen nog verder op het Programma van dezen avond staat.

Ik wil hier eindigen met de verwachting uit te spreken dat in het thans begonnen jaar 1930 opnieuw velen zich tot aansluiting bij onze Vereeniging geroepen zullen gevoelen. Dit zal voor ons Bestuur, ik ben er zeker van, een aansporing zijn opnieuw met opgewektheid er naar te blijven streven dat de afdeling Haarlem haar deel, zij het uit den aard een bescheiden deel, zal bijdragen aan het pogen tot verwezenlijking van het mooie doel der Vereeniging Oost en West.

Ook aan den Secretaris werd door den Voorzitter dank gebracht voor hetgeen door hem in het belang der vergadering werd verricht.

De volgens rooster aan de beurt van aftreding zijnde bestuursleden, de heeren P. L. van Bueren en H. P. Deinum werden vervolgens, op voorstel van den Voorzitter bij acclamatie herkozen.

De aanwijzing van een afgevaardigde naar de Algemeene Vergadering, te houden in Juni a.s., te Bergen op Zoom, werd overgelaten aan het dagelijksch bestuur der afdeling.

De vergadering werd vervolgens gesloten, waarna kon worden overgegaan tot het afwerken van het voor dezen avond opgestelde programma.

Onder regie van mevrouw Mia Aarwen werden opgevoerd twee één-acters: „Als de mail komt” door mevrouw M. C. van Zeggelen en „Orchideetje” door mevrouw Mia Aarwen.

Het is hier niet de plaats over deze stukjes en de opvoering daarvan een uitvoerige kritiek te schrijven. In hoofdzaak kan worden volstaan naar mijne meening, met te verklaren dat alle medespelenden, zonder uitzondering, met overtuiging speelden en de aanwezigen in de zaal wisten te boeien.

Mej. Truus Radersma en de heer Bram Thomas gaven zeer natuurlijk spel te zien en de heer W. Niestadt, van wiens spel dit ook gezegd kan worden, had zich een bijzonder mooie „Professorskop” (antiek model) gemaakt.

Mevrouw Naessens—Vreburg, wier rol in het wel zeer teere stukje, waarin een bekend probleem naar voren werd gebracht, niet een van de gemakkelijkste was, bracht niettemin de bedoeling daarvan goed over het voetlicht, waarin zij op vlotte wijze werd terzijde gestaan door mej. Willy Dozy. Tenslotte voor het spel van mevrouw Mia Aarwen niets dan lof. Haar taak als regisseuse en actrice was niet gemakkelijk en de woorden van dank aan het einde door den Voorzitter tot haar gericht, waren wel verdiend.

Dank werd ook gebracht aan alle medespelenden. Een mand bloemen gaf uiting aan de door den Voorzitter vertolkte gevoelens in meer tastbaren vorm.

Gedurende de pauze gaf de heer Bram Thomas nog een paar voordrachten, die met aandacht door de aanwezigen werden gevolgd en kon men zich verder te goed doen aan verschillende Indische gerechten, geleverd door de Vereeniging Boeatan te 's-Gravenhage. Mevrouw van Berestijn en mevrouw van As waren

ook thans weer present en druk in de weer, geassisteerd door enkele dames, leden van de afdeling Haarlem.

De door eenige jonge dames aangeboden loten der Minahassa Loterij werden grif gekocht. Van de gelegenheid tot dansen werd een matig gebruik gemaakt. H. P. DEENUM.

Haarlem, 7 April 1930.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2. 50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

Jaargang 1929 „K. W.”

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

Hoofdbestuursvergadering

op Zaterdag 19 April e.k. te 2 uur in de lokalen der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (Zie K.W. No. 46 van 14 Nov. '29).
3. Jaarverslag, Rek. en Verantw. '29 met rapport Verificatie Commissie en Begroting 1930. (Zie K.W. No. 14 van 5 April '30).
4. Voorziening vacatures H.B. door periodiek aftreden.
5. Mededeelingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,
VAN DEN BRUGH.

P. S. Bij verhindering wordt plaatsvervangend verzocht.

Afdeling Twente, zetel Enschedé.

Het Bestuur is thans samengesteld als volgt:
E. D. B. Mans, Voorzitter; J. J. Hansma, Secretaris; mej. S. C. v. Kempen, Penningmeesteres.

VAN DE REDACTIE.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië.
Voor verscheidene betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI”

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

MEISJESSCHOOL VOOR LEERLINGEN VAN 6 TOT PLM. 19 JAAR - KLEINE KLASSEN

L. O. met Fransch en Handenarbeid MULO opleiding A. en B. Hoofd, Mejjuffrouw M. A. G. STEFFELAAR
Inlichtingen verstrekt gaarne Mevrouw E. CH. STAMM'LER-BÖTTGER, gewezen Directrice der 1ste Lagere Meisjesschool, Koningsplein, Oost. Weltevreden, Schuytstraat 217, Den Haag. 5100

voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging.

Zij, die voor uitzending voor een dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, Afdeling B, Eerste Bureau; voor wat betreft militair-paardenarts bij het leger in Nederl.-Indië, bij Afdeling C.

Voor de lijst der betrekkingen verwijzen wij naar de „Nederl. Sts.Crt.” van 3 April j.l., Nr. 66.

Met Pensioen.

P. L. van Andel, officier van Gezondheid 1e kl., Spoorstraat 6, Baarn; A. Hillen, kapitein der Infanterie, Banstraat 37, Den Haag; K. W. v. d. Goes Hillebrandt, officier van Gezondheid 1e kl., Zuid-Frankrijk; H. Christoffel, kapitein der Infanterie, Lindendreef, Calmpthout.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Mr. H. J. Walkate, ambtenaar ter beschikking bij den Belastingdienst, Nieuwe Hilversumscheweg 52, Bussum; A. A. Hoist, onderwijzer Mulo, hoofd Muloschool, Laren (N.-H.); ir. A. E. Vermeij, ingenieur 3e klasse bij den dienst van den Mijnbouw, Middenlaan 3, Bussum; dr. ir. K. G. Schmidt, tijdelijk ingenieur 3e kl. bij den dienst van den Mijnbouw, Kaiserstrasse 29, Karlsruhe; ir. H. W. Junker, als voren, Stollnhaugasse 13, Freiburg (Sachsen); L. Rothmann, houtvester bij den dienst van het Boschwezen, Erfelden a. Rhein bei Darmstadt; L.

AMERSFOORT

N.V. „PATRIA” 5303

Boek- en Fotohandel.
UTRECHTSCH WEG 46
TELEFOON 653

Kantoorartikelen.
AMERSFOORT

Schiemer, als voren, Darmstadt Bessunger-Forsthaus; dr. W. Scheffen, tijdelijk geoloog 3e kl. bij den dienst van den Mijnbouw, Geologisch Palaeontologisch Instituut der Universität, Heidelberg.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

R. Tj. Buning, adj.-contr. v. Agrarische Zaken, Julianastraat 6D, Soestdijk; mr. H. W. Nolting, ref. b/d. Volksraad, Laan van Meerdervoort 120, Den Haag; P. H. Benig, 1e comm. bij den Alg. Kantoordienst van het B. B., Daguerrestraat 151, Den Haag; dr. Th. Valetou, dir. van de Middelbare Landbouwschool te Buitenzorg, Buys Ballotstraat 16, Den Haag; A. E. Nieuwendam, onderbeheerder 1e kl. bij het Havenwezen, Banaanstraat 21, Den Haag; H. Vermeulen, controleur 1e kl. bij den P. T. T.-dienst, Vinkenburgstraat 26, Utrecht; J. Roorda, buitengewoon voorzitter van den Landraad te Djember, Nassaulaan 29, Oegstgeest; W. M. Kleijn, houtvester bij het Boschwezen, Trompsstraat 340, Den Haag; J. S. Vas Dias, stenograaf 1e kl. bij den Volksraad, Jan van Riebeeckstraat 11, Den Haag; J. van Duijn, hoofdcontroleur 1e kl. bij den dienst der In- en Uitv. en Acc., Lubeckstraat 11, Den Haag; mej. C. A. Pesch, onderwijzeres 3e kl. bij het o.w.l.o., Anth. Dnyckstraat 122, Den Haag; G. J. Fisscher, opzichter 1e kl. bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Obrechtstraat 243, Den Haag; F. Ch. Hall, opzichter 1e kl. bij den W. en 's Lands B. O. W.,

KAWEE'TJES

ARNHEM

LUXE KOPER- EN TINWERKEN

Firma J. GRUTTERINK, Rijnstraat 7

ARNHEM.

Electrische Lampen en Luxe Huishoudelijke Artikelen. (5389) Telefoon 23529.

RIJSWIJK (Z.-H.)

Banketbakkerij „PONSEN”

Bestellingen voor feestgelegenheden extra korting.
f 10.— aan bons geeft recht op een tablet chocolade à f 1.—
— TELEFOON 10529 — 5282
RIJSWIJK, Heerenstraat 52 — Telefoon 18062

NIJMEGEN

Bloemenmagazijn

Handelskweekerij

Hofleveranciers
TUINARCHITECTUUR „GERVA”

N.V. Gerretsen-Valetou

P. MARTIN, Directeur

5335

Nijmegen
Hertogstraat 27

Telefoon 781

Hees
Wolfskuilsheweg 189

FIRMA C. KNIJFF & ZOON

KLEEDING NAAR MAAT

JOHAN VIJGHSTRAAT 21 — TELEFOON 756

NIJMEGEN

STALEN OP AANVRAGE 5334

NIJMEEGSCHE

CENTRAAL APOTHEEK, BROERSTRAAT 8.

Geneesmiddelen. Toiletartikelen. Electrische Brillenslijperij. Elast. Kousen en Buikbanden. 5388

FIRMA C. BORNEMAN

Houtstraat 16. Tel. 1501. NIJMEGEN.

Zadelmaker. Autobekleeder. Luxe Lederwaren.
— Speciaal adres voor hutkoffers — 5387

APELDOORN

Fotografisch Atelier en Fotohandel

PH. G. STARKE

Hoofdstraat 172 5327 Telefoon 630

APELDOORN

DE ELEGANTE VROUW

draagt hoeden van MAISON CHIQUÉ

Hoofdstraat 158 = APELDOORN 5326

A. M. DE WEERD

Bloemenmag. „CORONA” - Brinklaan 1 - Tel. 569

APELDOORN

5331

HILVERSUM

H.H. Leden koopt bij C. VAN DEN AKKER

RIJWIELMAGAZIJN „SERVA” 5365

Telefoon 2913 - Simon Stevijnweg 4 - Hilversum

Vakkundige reparatie Vraagt onze speciale conditie

BREDA.

P. A. VAN DONGEN

Giro No. 123452 BREDA 5272

Karreststraat 22 Interc. Telefoon 63

Handel in Oesters, Visch en Comestibles

Fongers Rijwielen — Van Delft's Kinderwagens

Jaarsma Vulcana Victoria Haarden — Luxe Artikelen

CHARLES JONKERS 5271

FIRMA JOS. JONKERS & ZOON

HAAGDIJK 3 — TELEF. 24 BREDA

DE FIRMA WOLTERBEEK—SMITS

N. GINNEKENSTRAAT 33 BREDA

Beveelt zich beleefd aan voor levering van alle Indische Artikelen en Comestibles, alsook voor volledige Indische Rijsttafels. — Telefoon 199. — 5276

A. DE KONING & ZOON - GINNEKEN

— DESKUNDIGE TUIN-ARCHITECTUUR —

AANLEG EN ONDERHOUD VAN TUINEN

Rotstuinen — Borders — Flagstons Tuinpaden
Artistiek Bloemwerk — Speciale Cacteeën Cultuur
MOLENSTRAAT 9 5265 Telefoon 1499 (Breda)

FIRMA H. PUNT

Haven 19. Telef. 344. BREDA.

Brandstoffenhandel.

5273

U WEEET TOCH WEL!!!

Het adres voor uw WILD en GEVOGELTE,
ook voor buiten Breda. 5275

W. VAN DE WAAL

BREDA.

Hofleverancier. — Telefoon 62.

— Vraagt prijscourant —

N.V. v/h Broese en Peereboom

Algemeene en Wetenschappelijke Boekhandel.
Electrische Drukkerij. Uitgave Bredasche Courant.
Advertentie-Bureau. — Ruime voorraad, snelle levering
van alle gewenschte boeken en tijdschriften. 5377

AMERSFOORT

Stoomwasscherij „DE HOOP”

(GEBR. NIEUWLAND)

5300

Tel. no. 170.

AMERSFOORT.

Beveelt zich beleefd aan bij Indische Familien.

FIRMA J. W. VAN ACHTERBERGH

— COMPLETE WONING-INRICHTING — 5299

— BEHANGERIJ — STOFFEERDERIJ —

Telefoon No. 238 Gevestigd 1883

WESTSINGEL 10-13 AMERSFOORT

ROTTERDAM.

STOOM- WASCH- EN STRIJKINRICHTING

voor Overhemden, Boorden, Manchetten, Fijne Damastin,
Tafelkleeden, Gordijnen, Tricot-Goederen (Systeem Jaeger) enz.

BANIERSTRAAT 60a — Telefoon 41889

Beveelt zich beleefd aan bij Indische families. C. MOLIJN. 5283

PIANO of Radio?

Piano en Radio staan niet tegenover elkaar; zij vullen elkaar aan en al geeft de radio de muziek ook nog zoo goed weer, op gezellige avondjes heeft de piano toch nog altijd de voorkeur.

Een piano is niet alleen een middel om muziek ten gehore te brengen, maar bovenal een middel om persoonlijk muzikaal gevoel te uiten. Wie muzikaal is, zal altijd het verlangen bijblijven om zelf te spelen.

Ook zal luisteren naar goede muziek alleen, het gehoor niet ontwikkelen. Kinderen, die piano leeren spelen, zullen later veel beter goede muziek kunnen waardeeren, dan zij die geen muziekkennis hebben.

Een goede piano is de sleutel tot de gezelligheid in huis en een goed pianospeler is overal welkom. Geeft daarom Uw kinderen de gelegenheid, die U misschien vroeger gemist hebt. Wij kunnen U een goede piano leveren vanaf

f 550.—

GOOSEN & SWAGERMAN
LAAN VAN MEERDERVOORT 100
DEN HAAG TELEF. 37867
PIANO'S ORGELS RADIO

REPARATIES AAN BONTMANTELS

tegen uiterst billijke prijzen 5026

OPPERSEN EN ONTVLEKKEN à f1,25

van Dames- en Heeren Costuums, Overjassen enz.

STOOMEN - VERVEN - KEEREN - REPAREEREN

ESCO WILGSTRAAT 44
TELEFOON 32155 - DEN HAAG

AMSTERDAM

Leden „Oost en West”

AMSTERDAM

GEBRUIKT ALLEN 5305

MELK EN MELKPRODUCTEN

VAN DE

NEDERLANDSCHE MELKINRICHTING

2e JAN STEENSTRAAT 65
TEL. 27495 - AMSTERDAM

SLAGROOM — KOFFIEROOM
KARNEMELK MET GORT

BEZORGING DOOR DE GEHEELE STAD!

Familie-Pension Zaalberg van Zelst

De Laressestraat 5-7 — AMSTERDAM

Aanbevolen adres voor Indische familiën.

Ruime Appartementen. — Centrale Verwarming
Warm en koud stroomend water op alle kamers.
Ruime Badkamers. 5390

Momenteel beschikbaar groote gemeub. Suite.

Daguerrestraat 151, Den Haag; J. H. Verhoogt, boekhouder bij het Gevangeniswezen, Nic. Beetsstraat 103, Amsterdam; E. L. Arnold, ondercommissaris van politie, Marconistraat 7, Den Haag; J. Teeling, politie-opziener bij de Alg. Politie, Jacob van Lennepstraat 200 II, Amsterdam; E. J. Kieffer, politie-opziener bij de Alg. politie, 3e de Vogelstraat 13, Amsterdam; dr. ir. W. H. Hetzel, ingenieur 2e kl., bij den dienst van den Mijnbouw, Reinkenstraat 60, Den Haag; L. R. M. Mustamm, redacteur 1e kl. bij het dep. van Just., Obrechtstraat 477, Den Haag; H. A. Nauta, lid van den Raad van Justitie te Makassar, Jan van Goyenkade 8, Leiden; mej. M. W. de Kuyper, tijd. wnd. 1e commissie bij het depart. van Gouv. bedrijven, p. a. Ned. Handel Maatschappij, Den Haag; mr. A. Boeye, voorzitter van de Landraden te Magelang c.a., Kettingweg 13, Baarn; B. Abell, commissie bij den P. T. dienst, Obrechtstraat 265A, Den Haag; G. H. C. Koerfmacher, onderwijzeres 3e kl. bij het O. W. L. O., p. a. J. W. Omzele, Eck en Wiel; J. M. van den Ende, hoofdopziener bij de projectieffabriek te Kiara-Tjondong, Sarphatieweg 55, Amsterdam; P. H. van Wezel, inspecteur van Financiën, Lubeckstraat 22, Den Haag; D. J. Hansen, architect (burg. ambt.) der genie, Jurriaan Kokstraat 2, Scheveningen; F. Westers, stationscommissie 2e kl. bij de S. S. en Tr., Reinkenstraat 70, Den Haag;

Th. Volmering, resident der Lampoengsche districten, Galvanistraat 118b, Den Haag; P. J. W. Muller, R.-K. geestelijke van den 2den rang, Da Costastraat 44, Den Haag; ir. J. G. G. Jelles, houthvester bij den dienst van het Boschwezen, p. a. Ned. Handel Mij., Amsterdam; H. P. P. Wielandt, opzichter 1e kl. bij de S. S. en Tr., Weimarstraat 42, Den Haag; A. de Grijp, boscharchitect 1e kl. bij het Boschwezen, Papendrecht A 135; J. G. Ligtvoet, controleur 1e kl. bij het B. B., Huize Motinette, v. Koot, Wassenaar; B. Druimer, administrateur bij de Ned. Ind. Veeartsenschool te Buitenzorg, Hamelstraat 4, Venlo; ir. H. J. L. M. van de Meerendonk, hoofdinspecteur tw. inspecteur voor de Buitengewesten, Hoogesteinweg 9, s-Hertogenbosch; C. Veenendaal, letterzetter 1e kl. bij de Landsdrukkerij, 1e Buurtscheweg 61, Wageningen; A. H. van de Roemer, officier van Gezondheid 2e kl., Ned. Handel Mij., Amsterdam; J. A. Scheffelaar, 1e luitenant Infanterie; Oosterboulevard 21, Bergen op Zoom; A. J. W. Scheffer, 1e luitenant der Genie, Kwartelzaan 14, Den Haag; G. de Vries, 1e luit. Infanterie, Ned. Handel Mij., Rotterdam; D. M. Duyster, dir.-apotheker 2e kl., Hugo de Grootstraat 81, Den Haag; E. J. Beek, 1e luit. der Artillerie, Aert van der Goesstraat 23, Den Haag; H. ter Poorten, kap. Gen. staf, Ned. Handel Maatschappij, Den Haag.

Mutatiestaat van 9 tot 16 April '30

Nieuwe Leden

Corns. Dieben, Amsterdam, Valeriusplein 24. f 5.—
L. Krijgsman, Heemstede, Laan van Rozenburg 25. f 5.—
W. J. de Vries, Haarlem, Spruitenboschstr. 3. f 5.—
H. Lutgert, Den Haag, van Boetzelaerlaan 164. f 5.—
P. Humfeld, Den Haag, Laan v. Meerdervoort 64. f 5.—
L. Bouma, Leeraar R.H.B.S. Groningen, Petrus Campersingel. f 5.—
J. H. Eisses, Leeraar G.H.B.S. Groningen, Dr. C. Hofstede de Grootkade 30. f 5.—
Mevrouw J. Blom-Cortenbach, Bergen-op-Zoom, Hoogstraat 10. f 5.—
Mevrouw C. Sitsen-Veraart, Bergen-op-Zoom, Antwerpsche Straat 28. f 5.—
A. van Mechelen, Industriëel, Bergen-op-Zoom, Grootte Markt. f 5.—
C. F. de Bie, Industriëel, Bergen-op-Zoom, Auvergnestraat f 5.—
Mevrouw J. Schutte, „Erica” te Vroomshoop (O.). f 5.—
Mevrouw Zuster A. Capetz, p. a. Wijkverpleging, te Zutphen. f 5.—
H. Kennedie, Technisch Ambtenaar bij het Dep. van Openbare Werken te Curaçao. f 5.—
A. F. Dussenbroek, Arts, te Aruba. f 5.—
C. C. G. Philipszoon, Ambtenaar op Openbaar Ministerie, b. h. Kantongerecht te Aruba. f 5.—
W. R. Plantz, Gouv. Ontvanger te Aruba. f 5.—
H. Oduber, Gouv. Ambtenaar te Aruba. f 5.—
L. Weijerman, 1ste Luitenant Inf. te Aruba. f 5.—
Dr. W. A. Weijens, Lid v. h. Hof van Justitie te St. Martin. f 5.—
W. F. M. Lampe, Wd. Gezaghebber der Bovenw. Eilanden, St. Martin. f 5.—
Mevrouw E. H. Bub, Hillegersberg, Kleiweg f 5.— (rekent tot Afd. Rotterdam).
Mevrouw L. Eichholtz, Kasin 4, te Malang. f 6.—
H. Stam, Bergen-op-Zoom, Antwerpsche Weg 37.

Geïntroduceerd door:

Eigen aanmelding.
den heer Ch. J. v. d. Hijden te Heemstede.
Eigen aanmelding.
den heer B. A. Kwast te Groningen.
Afdelingsbestuur van Bergen-op-Zoom.
Eigen aanmelding.
Dr. H. Polvliet te Curaçao.
den heer H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt te Den Haag.
Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” te Malang.
Eigen aanmelding.

Afschrijvingen

M. Vollmüller, Rotterdam, Essenburgerstraat 87.
Ir. W. F. C. Schaap, Arnhem, Roermondsplein 16.

H. Stam, Bergen-op-Zoom, Antwerpsche Weg 37.

Adresveranderingen

Mr. H. A. Nauta, Lid Raad van Justitie, van: Makasser naar: Leiden, Jan v. Goijenkade 8. f 5.—
Ph. J. Deijs, fg. Controleur B. B. van: Den Haag, van Weede van Dijkveldstr. 37 naar: Amsterdam, Hoogte Kadijk 31. f 5.—
M. L. Tijn, Administrateur s.f. „Pesantren”, van: Amsterdam, Jacob Marisplein 5, naar: Kediri.
W. P. Broeder, Hilversum, van: Godelindeweg 11, naar: Torenlaan 45.
A. C. Huygens, van: Den Haag, Danckertsstr. 85 naar: Velp (Gld.) de Ruyterlaan 13. f 5.—
Mevrouw J. B. W. d'Aconda, Oud-onderwijzeres O.-I. Den Haag, van: Anthonie Duyckstr. 153, naar: Beeklaan 530a.
W. van den Brink, Oud O.-I. Ambtenaar, van Scheveningen, Harstenhoekweg 83, naar: Den Haag, Sneeuwbalstraat 188.
Mr. F. Filet, Voorzitter van den Landraad, geplaatst te Tegal.
J. Th. Ebeling Jr., Enschedé, van: Gronausche Str. 34, naar: Cort van der Lindenlaan 14.
K. F. Aronds, Gep. O.-I. Ambtenaar, Apeldoorn, van: Hoofdstraat 64 naar: Oosterlaan 44.
Mevrouw Ph. J. G. Meijer-Lochman von Königsfeld, van: Apeldoorn, Jachtlaan 204 naar: Den Haag, Segbroeklaan 69. f 2.50 (is begunstigster, heeft contributie 1930 reeds voldaan).
Ds. H. Snel, van: Amsterdam, 1ste Helmersstr. 335I naar: Den Haag, Obrechtstraat 208. f 5.—

J. Toot, van: Hilversum, Frans van Mierislaan 3, naar: Laren (N.H.), Slangenweg 2 (blijft tot afd. 't Gooi behoren).
L. Kooy, 2de Luitenant tit, N.I.L. Scheveningen, van: Harstenhoekweg 49 naar: Jurriaan Kokstr. 90.
Mevrouw A. Suyck-van Motman, van: Buitenzorg naar: Den Haag, Adriaan Pauwstraat 45. f 5.—
B. Kruimer, Venlo, van: Willemstr. 20 naar: Hamelstraat 4.
G. J. Oudemans, Oud-resident, van: Hotel Salzburgerhof te Gallsbach, naar: Hotel Schwarzer Bock, te Wiesbaden.
Dr. H. Jakobs, thans te Weltevreden, Wilhelminalaan 69.
Mr. G. G. van der Kaaden, thans te Weltevreden, Kebon Sirihpark 27.
W. R. Kamphorst, thans te Bandoeng, Kantoerweg 16.
B. Koetsier, thans: Agent Ned.-Ind. Escompto Mij. te Padang.
F. H. D. Kop, thans: te Djambi.
S. C. Plantinga, Majoor Inf., thans te Bandoeng, Floresstraat 8.
P. Reinking, Ass. Resident, thans te Lho'Soekoen (Atjeh).
G. E. O. Roessel, Controleur P.T.T., thans te Soerabaja, Polackstraat 13.
Mevrouw de Weduwe C. E. Velden-Süverkrapp, thans te Bandoeng, Sawohlaan 1.